

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het MINISTERIE VAN OORLOG

Hoofdredacteur: E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf

Redactie: W. DEN TOOM, Commodore Koninklijke Luchtmacht
Ir. L. W. G. ADANK, Kolonel van de Technische Staf
F. VAN PELT, Majoor van de Generale Staf

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 p. jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN
MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Redactioneel gedeelte

Prijsvraag De Militaire Spectator 1958	418
Verbindingen in taktische atoomoorlog, door L. M. Duiverman, Kapitein van de Verbindingsdienst	422
Kleine gepantserde Combat-teams, door H. E. Gramberg, Ritmeester der Cavalerie	437
Krijgsmacht en bedrijfseconomie, een mijlpaal, een aanvulling en een pleidooi, door B. Meeuwssen, Majoor der Militaire Administratie, Hoofd van de Opleiding Militaire Administratie aan de Koninklijke Militaire Academie	439
Officersselectie (II, slot), door H. Schulte Nordholt, Lt.-Kol. der Infanterie, Commandant Selectie Centrum Kon. Landmacht	444
Controle op het gebied van de instructie, door M. A. Panhuyzen, Kapitein der Infanterie, Hoofd Onderafdeling Methode van Instructie der Infanterieschool	452
Het verkennen, betrekken, inrichten en beschermen van landings- terreinen voor lichte vliegtuigen, door C. Z. A. Beek, res. Eerste- Luitenant-Vlieger, instructeur aan de Legerluchtwaarnemersschool	458
Meningen van anderen	465
Antwoord op meningen van anderen	468
Uit de buitenlandse vakpers	436, 443, 451

DE MILITAIRE SPECTATOR, 127e Jaargang nr 8, blz. 417—470, Den Haag, aug. '58

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het **MINISTERIE VAN OORLOG**

Hoofdredacteur: E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf

Redactie: W. DEN TOOM, Commodore Koninklijke Luchtmacht
Ir. L. W. G. ADANK, Kolonel van de Technische Staf
F. VAN PELT, Majoor van de Generale Staf

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 p. jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN
MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Redactioneel gedeelte

Prijsvraag De Militaire Spectator 1958	418
Verbindingen in tactische atoomoorlog, door L. M. Duiverman, Kapitein van de Verbindingsdienst	422
Kleine gepantserde Combat-teams, door H. E. Gramberg, Ritmeester der Cavalerie	437
Krijgsmacht en bedrijfseconomie, een mijlpaal, een aanvulling en een pleidooi, door B. Meeuwssen, Majoor der Militaire Administratie, Hoofd van de Opleiding Militaire Administratie aan de Koninklijke Militaire Academie	439
Officersselectie (II, slot), door H. Schulte Nordholt, Lt.-Kol. der Infanterie, Commandant Selectie Centrum Kon. Landmacht	444
Controle op het gebied van de instructie, door M. A. Panhuyzen, Kapitein der Infanterie, Hoofd Onderafdeling Methode van Instructie der Infanterieschool	452
Het verkennen, betrekken, inrichten en beschermen van landings- terreinen voor lichte vliegtuigen, door C. Z. A. Beek, res. Eerste- Luitenant-Vlieger, instructeur aan de Legerluchtwaarnemersschool	458
Meningen van anderen	465
Antwoord op meningen van anderen	468
Uit de buitenlandse vakpers	436, 443, 451

DE MILITAIRE SPECTATOR, 127e Jaargang nr 8, blz. 417—470, Den Haag, aug. '58

Prijsvraag De Militaire Spectator 1958

ONDERWERP

Geef de organisatie (voor wat betreft personeel, hoofditrustingsstukken en OMU) voor het infanteriebataljon (organiek deel uitmakende van de Nederlandse infanteriedivisie, zoals wij deze thans kennen), zoals U die organisatie nodig acht voor een optreden ná 1960 onder de dan vermoedelijk van kracht zijnde omstandigheden. Geef daarbij aan waarom gij tot deze organisatie zijt gekomen, alsmede — zeer in het kort — welke tactische conceptie gij hierbij aanneemt.

VOORWAARDEN

1. Voor deze prijsvraag worden beschikbaar gesteld:
 - een eerste prijs van f 500,— (vijfhonderd gulden);
 - een tweede prijs van f 250,— (tweehonderdvijftig gulden);
 - een derde prijs van f 125,— (honderdvijftewintig gulden).
2. Deelgenomen kan worden door beroeps- en reserveofficieren van de KL.
3. Inzendingen behoeven niet individueel te zijn; meerdere officieren kunnen gezamenlijk één proefschrift indienen. Indien een, door meer dan één officier, ingezonden proefschrift wordt bekroond, zal de prijs onder de auteurs worden verdeeld.
4. De inzendingen moeten getypt, in viervoud worden ingezonden met een marge van tenminste vijf centimeter links. Eventueel toegevoegde diagrammen, schetsen, e.d. dienen te worden getypt dan wel in O.I. inkt te worden getekend.
5. De omvang van een inzending is aan geen beperking gebonden.
6. Inzendingen moeten voor 1 januari 1959 (poststempel) worden gericht aan de Directie van De Militaire Spectator, Zwarteweg 1 te 's-Gravenhage. Voor verloren gegane inzendingen wordt geen aansprakelijkheid aanvaard.
7. De inzending geschiedt anoniem. Op de linkerbovenzijde van de eerste bladzijde moet een kenwoord worden geplaatst, dat tevens wordt vermeld op een bij de inzending gevoegde, gesloten enveloppe, waarin naam, rang, wapen, adres en eventueel gironummer van de zender is vermeld. Indien een inzending door meer dan één officier geschiedt worden allen vermeld en daarbij tevens aangegeven welke officier de overige auteurs zakelijk vertegenwoordigt. Deze enveloppe blijft in handen van de Directie van De Militaire Spectator tot de Commissie van Beoordeling haar beslissing heeft genomen.
8. De Commissie van Beoordeling is als volgt samengesteld:
 - Kolonel van de Generale Staf E. J. C. van Hootegem (redactielid);
 - Kolonel der Infanterie C. M. B. Wichers;
 - Luitenant Kolonel van de Generale Staf J. van Buuren;
 - Luitenant Kolonel der Jagers J. H. Ranft;
 - Majoor der Infanterie J. Sjoerds;
 - Kapitein der Infanterie A. W. G. Essers;
 - Kapitein der Grenadiers G. R. A. Gerritsen.De commissieleden zijn van deelneming uitgesloten.

TOELICHTING

A. Huidig officieel standpunt

Hoewel de beperkingen, voortvloeiende uit de inhoud en strekking daarvan niet volstrekt bindend zijn voor de oplossing van het vraagstuk, wordt het nuttig geacht de deelnemers inzicht te geven ten aanzien van enige uittreksels uit officiële stukken der Staten Generaal (Tweede Kamer).

In zijn nota ter algemene inleiding van de memorie van toelichting 1958 zegt de Minister voor Defensie het volgende: „Met het einde van het jaar 1957 kan de na-oorlogse wederopbouw van het Nederlandse Defensie-apparaat in hoofdzaak voltooid worden geacht, en neemt voor de Nederlandse strijdkrachten een nieuw tijdperk een aanvang, dat gekarakteriseerd kan worden als de periode van „consolidatie en overgang”.

De grote inspanning, welke Nederland zich vooral in de afgelopen zeven jaren voor zijn veiligheid heeft getroost, heeft er thans toe geleid, dat de opbouwplannen voor de drie krijgsmachtdelen, zoals beschreven in de Nota inzake het Defensiebeleid van 18 mei 1954 in grote trekken zijn verwezenlijkt. In grote trekken, en niet volledig, daar de uitvoering van een aantal ontworpen voorzieningen om verschillende redenen — vooral van financiële, maar ook van personele en technische aard — nog naar volgende jaren moest worden verschoven, en voorts de tijd te kort is geweest om, in de grote verscheidenheid van opgerichte organisaties, ook de rust en zekerheid te vestigen, welke voor een feilloos functioneren van het apparaat vereist zijn. Vooral voor de opbouw van harmonisch samengestelde en in alle opzichten voor hun taken berekende personeelsbezettingen is feitelijk een aanmerkelijk langere tijd nodig, dan de urgentie van de opbouwtaak speciaal voor land- en luchtmacht heeft gegund. In de nu komende jaren zal dan ook nog veel aandacht en inspanning moeten worden gewijd aan consolidatie en verdere afwerking van de in geforceerd tempo opgetrokken structuur.

Niet alleen consolidatie echter zal de jaren 1958 en volgende kenmerken. Terwijl immers de opbouw van een nieuw Nederlandse krijgsmacht op beproefde grondslagen vorderde, voltrokken zich reeds nieuwe ontwikkelingen in de techniek van de oorlogvoering, welke kennelijk de geldende organisatievormen, de bewapening en uitrusting, en het tactisch gebruik van de strijdkrachten zouden gaan beïnvloeden. Aanpassing aan deze nieuwe ontwikkeling, voor zoveel nodig en voor zover mogelijk, zal daarom de tweede hoofdtrek zijn van de nu aanbreekende periode."

En voorts:

„De ondergetekende meent er met nadruk op te moeten wijzen, dat het proces van aanpassing aan de nieuwe wapens slechts geleidelijk kan verlopen. Het nauwe verband dat bestaat tussen organisatie en uitrusting van strijdkrachten heeft tot consequentie, dat elke min of meer ingrijpende organisatorische hervorming verschuivingen van het bestaande materieel en behoeften aan nieuw materieel tengevolge heeft, waaraan niet zonder meer en meteen kan worden voldaan. Bovendien is geleidelijkheid in het aanpassingsproces noodzakelijk, omdat het bestaande verdedigingsapparaat niet voor omvorming en heruitrusting tijdelijk mag worden uitgeschakeld, doch, ook in de periode van aanpassing, zijn beveiligingstaak onverminderd moet kunnen blijven vervullen. Dit geldt niet alleen voor de Nederlandse strijdkrachten, doch ook voor die van andere landen.

Het is in het bijzonder om deze reden, dat de ondergetekende in zijn Nota ter algemene inleiding van de memoires van toelichting 1957 stelde:

„Zij (de regering) beschouwt deze drie jaren (1958 t/m 1960) als een periode, binnen welke de bestaande krijgsmiddelen — zij het onder geleidelijke aanpassing aan de voortgaande technische ontwikkeling — nog grotendeels aan de behoeften van de Westerse verdediging zullen beantwoorden. Inmiddels zal het beeld van de krijgsmacht van de toekomst zich verduidelijken, en zullen de voorbereidingen kunnen worden getroffen, welke voor de overgang naar de nieuwe vormgeving vereist zullen blijken."

In de *memorie van toelichting* zelf zegt Zijne Excellentie:

„Zoals de ondergetekende reeds enige malen aan de Staten-Generaal uiteenzette, is het voornaamste aspect van het atoomwapen, waarmede bij de gevechtsvoering en derhalve bij de organisatie, de uitrusting en het tactisch gebruik van de strijdkrachten rekening dient te worden gehouden, de zeer grote vernietigende uitwerking ervan, die het scheppen van omvangrijke concentraties van troepen of materieel, noodzakelijk voor iedere krachtsvorming, uiterst riskant maakt. Het (tactische) atoomwapen dwingt derhalve tot een grotere spreiding van troepen en materieel in de gereedstelling voor enige gevechtshandeling, terwijl concentraties, noodzakelijk voor enige actie, binnen veel kortere tijd moeten kunnen worden uitgevoerd dan voorheen om zo kort mogelijk een lonend doel voor een atoomwapen te bieden.

Grotere spreiding — en daarom grotere zelfstandigheid — van de samenstellende onderdelen en verhoogde mobiliteit van die onderdelen, zijn dientengevolge de voornaamste eisen geworden, naar welke de divisie-organisatie voor de gevechtsvoering met atoomwapenen moet worden hervormd.

Aan de praktische mogelijkheden om de Nederlandse divisies op deze voet te reorganiseren was en is echter een grote beperking verbonden. Zowel de noodzaak om ontworpen van het leger door een te ingrijpende reorganisatie te voorkomen, alsook de omstandigheid, dat het onmogelijk zou zijn, het reeds aanwezige en nog te verwachten materieel *niet* te gebruiken, dwongen tot een nieuwe organisatie welke zo weinig mogelijk van de bestaande zou verschillen — ook al zou zij niet in

alle opzichten de meest wenselijke zijn. Nog daargelaten, dat niet het vooruitzicht bestond, dat binnen de korte termijn waarbinnen de divisie-organisatie aan de bijzondere eisen van de gevechtsvoering met atoomwapens zou moeten worden aangepast, bijvoorbeeld reeds nieuw verbindings- en nieuw transportmaterieel verkrijgbaar zou zijn, was er geen sprake van, dat de grote investering aan bestaand materieel zonder meer zou kunnen worden afgeschreven, en de middelen beschikbaar zouden zijn om nieuwe uitrusting aan te schaffen.

Getracht moest dus worden een reorganisatie uit te werken, waarbij — met behoud van de bestaande uitrusting — een maximale zelfstandigheid van de samenstellende onderdelen zou worden bereikt zonder dat daarmee het divisieverband en de mogelijkheid tot centrale gevechtsleiding zouden worden aangetast, en ook de beweeglijkheid op het gevechtveld zoveel mogelijk zou worden verhoogd. Voor dit probleem is inmiddels een oplossing gevonden, waarvan de hoofdpunten zijn:

Voor de divisie:

- opheffing van de infanterieregimentsverbanden en omvorming van de in aantal van 9 tot 7 teruggebrachte bataljons tot zelfstandige bataljonsgevechtsgroepen, aan welke ook logistieke onderdelen worden toegevoegd;
- vereenvoudiging van de operationele bevelslijnen door opnemng van drie, niet met een logistieke taak belaste gevechtsgroepsstaven, waaronder de divisiecommandant de hem ter beschikking staande gevechtseenheden voor en tijdens het gevecht telkenmale zodanig kan groeperen en hergroeperen als hem op grond van het verloop van het gevecht het beste voorkomt;
- uitbreiding van de verbindings- en verkenningseenheden;
- in het eindstadium van de reorganisatie, een vereenvoudiging van het logistieke systeem”.

En even verder:

„Zijn in het voorgaande in het bijzonder de organisatorische aspecten van de overgang naar een nieuwe vormgeving aangegeven, er bestaat geen twijfel aan, dat de aanpassing van de organisatie en het tactisch gebruik van de landstrijdkrachten aan de eisen van de atoomgevechtsvorming, uiteindelijk ook ingrijpende gevolgen zal hebben voor de uitrusting dier strijdkrachten. De veel grotere spreiding van de gevechtseenheden over het gevechtveld zal hogere eisen stellen aan de verbindingsmiddelen, terwijl het vereiste van snelle concentratie en verspreiding van de gevechtseenheden over grotere afstanden consequenties zal hebben voor de transportmiddelen. Verschillende wapens, als de terugstootloze vuurmond van 75 mm en de mortier van 60 mm, zullen onder de nieuwe tactische omstandigheden verouderd moeten worden geacht en dus door betere, met groter bereik en uitwerking vervangen moeten worden. Er zal behoefte zijn aan nieuw materieel, dat thans nog niet in de organisatie voorkomt, zoals middelen voor actieve elektronische oorlogvoering (ter verstoring van de vijandelijke verbindingen), en voor mechanisering van tenminste enkele van de gevechtseenheden.

De modernisering van het materieel kan echter eerst aan de orde komen nadat de organisatie haar nieuwe vorm geheel heeft aangenomen en in de praktijk is gebleken, aan welke materieleisen tenminste moet worden voldaan, wil de nieuwe organisatie geheel aan haar doel beantwoorden. Totdat dit het geval is, en het juiste nieuwe materieel ook verkrijgbaar is — hetgeen nog geenszins het geval is — zal in hoofdzaak het bestaande materieel in gebruik moeten blijven en zullen slechts die nieuwe aanschaffen mogen worden gedaan, welke niet voor uitstel vatbaar zijn”.

Voorts, nogmaals in de eerder genoemde nota ter algemene inleiding:

„Voor wat de periode na 1960 betreft, meent de ondergetekende thans nog geen prognose te kunnen geven. Afgewacht dient te worden, tot welke resultaten in Navoverband kan worden gekomen met de studie van het stellen van kostenvermindende maatregelen tegenover kostenverhogende effecten, voortvloeiende uit de invoering van nieuwe wapens. Onzeker is ook nog welke bondgenootschappelijke hulp kan worden verkregen bij de na 1960 noodzakelijke modernisering der strijdkrachten aangaande vervanging van materieel”.

In de *memorie van antwoord* tenslotte:

„Hoewel de nieuwe gevechtsorganisatie van de landstrijdkrachten zonder twijfel in de tweede fase op verschillende punten nieuw materieel behoeft om tot volle ontwikkeling van haar gevechtskracht te kunnen komen, zijn de basiseenheden van de divisie, in casu de infanteriebataljons, reeds aanzienlijk beter afgestemd op het moderne gevecht dan voorheen het geval was. Door de reorganisatie is namelijk de mogelijkheid geschapen het gevecht in belangrijke mate zelfstandig te voeren, terwijl de vuurkracht en het pantserafwerend vermogen worden vergroot. Oefenin-

gen hebben aangetoond, dat de nieuwe verbanden, ofschoon groter van omvang dan de oude, aan mobiliteit niet hebben ingeboet.

Er bestaat nog geen zekerheid wanneer het voor de tweede fase meest wenselijke materieel kan worden tegemoet gezien. Ten dele kan hiervan thans nog geen typebepaling plaats vinden, ten dele is het wenselijk geachte materieel nog niet verkrijgbaar, en ten dele liggen er ook moeilijkheden in het financiële vlak.

De reorganisatieplannen, met inbegrip van het reorganisatietijdschema, hebben de instemming gekregen van de N.A.V.O.-commandant. Met deze plannen voldoet Nederland geheel aan zijn N.A.V.O.-verplichtingen".

B. De vermoedelijke, na 1960 van kracht zijnde omstandigheden, bedoeld onder „Onderwerp”, dienen als volgt te worden gezien

1. Rekening moet worden gehouden met een uiterst beweeglijke oorlogvoering onder alle mogelijke tactische omstandigheden van aanval, verdediging en achterwaartse verplaatsing, in elk terrein oostelijk van de Nederlands-Duitse landsgrens.
2. Beide partijen beschikken over een uitgebreid arsenaal tactische atoomwapens en alle daarvoor benodigde overbrengingsmiddelen.
3. Ten aanzien van de tactische luchtstrijdkrachten bestaat een evenwicht.
4. De vijand kan optreden met pantserdivisies, gemechaniseerde divisies, luchtlandingsdivisies, en amfibische aanvalsmiddelen van allerlei soort; ten aanzien van de conventionele landstrijdkrachten heeft hij een meerderheid van 3 op 1 (*het laatste is een willekeurige aanname van de redactie*). Zijn zwaartepunt ligt in de sector van de gemechaniseerde strijdkrachten.

C. Organisatorische bepalingen

Aangenomen moet worden, dat het bataljon deel uitmaakt van de infanteriedivisie, zoals wij die na de jongste reorganisatie kennen, waarbij evenwel, ten aanzien van het materiaal en de uitrusting van de divisie-onderdelen en van de legerkorpstroepen kan worden aangenomen, dat een redelijke modernisering plaats zal vinden. Het bataljon moet bijvoorbeeld tactisch inzetbaar zijn door de lucht en in nauwe samenwerking met tanks kunnen optreden (in terreincarriers).

Rekening moet worden gehouden met logistieke integratie en mechanische registratie.

Ten aanzien van personeel, hoofduitrustingsstukken en OMU worden geen beperkingen opgelegd, doch het verdient aanbeveling — zonder dat dit het *nodige* tactische en logistieke optreden zou mogen schaden — rekening te houden met de realiteit van economie en financiën.

Geen enkele beperking wordt gesteld aan het gaan tot in details.

BANDEN 1957

De geheel linnen banden voor de jaargang 1957 zijn nog uit voorraad leverbaar. De prijs bedraagt f 3,25 per stuk.

Levering uitsluitend na vooruitbetaling per giro (nr 44715) of per postwissel. Bestellingen te richten aan:

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V.
Zwarteweg 1 - Den Haag

Verbindingen in de taktische atoomoorlog

door L. M. DUIVERMAN, Kapitein van de Verbindingsdienst.

Het gestelde in het artikel „Hogere Staven in de taktische atoomoorlog” door J. D. Backer, Majoor van de Generale Staf, opgenomen in het meinummer van De Militaire Spectator, heeft zodanige consequenties voor de verbindingen t.b.v. hogere staven in de taktische atoomoorlog, dat ik hieraan een afzonderlijk artikel wil wijden. Op de uitnodiging van Majoor Backer inzichten uit te wisselen m.b.t. de staven in de taktische atoomoorlog ga ik gaarne in, waarbij mijn motiveringen uiteraard gebaseerd zullen zijn op de verbindingsmogelijkheden en beperkingen.

Het oude verbindingsstelsel

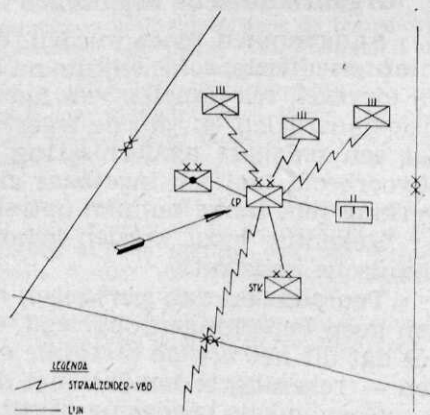
Het tot voor kort gebruikte verbindingsstelsel in de divisie en het legerkorps was o.a. op de volgende principes gebaseerd:

1. lijnverbindingen vormen het belangrijkste verbindingsmiddel;
2. de staven verplaatsen zich langs de as van verbindingen;
3. de divisie heeft slechts één as van verbindingen;
4. de legerkorps as van verbindingen is het verlengde van de as van verbindingen van één der divisies;
5. de staven verplaatsen zich, indien dit voor een goede bevelvoering noodzakelijk is;
6. de verbindingscentra vallen samen met de staven.

Het verbindingsstelsel in de infanteriedivisie en ook in het legerkorps had slechts één centraal punt (zie afb. 1). De commandopost was het knooppunt waar nagenoeg alle verbindingen samenkwamen. De artillerieverbindingen groepeerden zich om de st da en de st lka. Bij het uitvallen van de verbindingen tussen de commandoposten waren de artillerieverbindingen het enige alternatief. Deze artillerieverbindingen hadden evenwel een uitermate geringe capaciteit en berustten veelal op radio en reeds vrij lange lijnverbindingen.

Over elektronische oorlogsvoering (EOV) werd uitsluitend terughoudend gesproken; het belang en de invloed daarvan werden veelal onderschat. De resultaten van de beproevingen of oefeningen dienen dan ook met de nodige reserve te worden beschouwd. Een oefening in vredetijd geeft verbindingstactisch in mening opzicht een onjuist beeld.

De vijand spreekt nl. niet mee! Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt, dat de vredesomstandigheden voor de verbindingstroepen vaak bijzondere moeilijkheden veroorzaken die in oorlogstijd niet bestaan (kilometers omleggen van verbindingen, het niet kunnen kiezen van de verbindingstactisch juiste plaats voor een staf, het voorzien in verbindingen voor de „Higher Control”, enz.).

Afb. 1 Een-assig vbdstelsel in de infanteriedivisie.

Verbindingssysteem in de taktische atoomoorlog

In de taktische atoomoorlog zal het verbindingsstelsel o.a. op de volgende principes dienen te worden gebaseerd:

1. lijnverbindingen kunnen nagenoeg uitsluitend in een tijdig voor verdediging ingericht gebied worden gelegd;

2. de lijnverbindingen worden evenwel vrij lang en zijn spoedig na het aangaan van het gevecht waardeloos geworden. Het leggen van nieuwe lijnen is veelal onmogelijk, en bovendien is voor het beveiligen en onderhouden van de lijnen te veel mankracht nodig. Het lijnenstelsel in de het divisiegebied heeft evenwel zijn taak in dat geval volbracht, nl. de handhaving van de veiligheid tot de gevechtaanraking plaats vindt. Gedurende de periode, dat het lijnenstelsel intact is, dient *radiostilte* te zijn bevolen. Langs de weg van interceptie en peiling van radioverbindingen kan de vijand derhalve geen inlichtingen verkrijgen. (Het aantal lijnwerkers in de nieuwe organisatie is dan ook niet berekend op het leggen en *onderhouden* van de lange buitenlijnen);

3. radioverbindingen zijn onontbeerlijk, aangezien deze bijzonder snel tot stand kunnen worden gebracht. De EOv maakt evenwel dat niet te veel op de radio als steeds beschikbaar verbindingsmiddel mag worden vertrouwd. Met mogelijkheid van storing dient ernstig rekening te worden gehouden, waarbij het evenwel overdreven is om aan te nemen, dat de vijand in staat is *alle* radioverbindingen te storen, hoewel hij hiertoe *plaatselijk* wel degelijk in staat moet worden geacht. De vijand zal zich bovendien wel vele malen bedenken vooraleer hij tot storing van *alle* verbindingen zal overgaan. In geval van storing ontvalt hem nl. een belangrijke inlichtingenbron en veelal het gebruik van eigen radioverbindingen. Slechts in het geval, dat de vijand deze inlichtingen en eigen verbindingen niet nodig heeft, zal de offensieve elektronische oorlogsvoering, al dan niet gepaard met het gebruik van atoomwapens, in alle hevigheid kunnen worden ontketend. Ook in dat geval kan door het treffen van antistorningsmaatregelen met wisselend succes van radio gebruik worden gemaakt.

4. de straalzenderverbindingen zullen het meest betrouwbare verbindingsmiddel zijn. Straalzenderverbindingen kunnen door de vijand eveneens worden gestoord, doch hebben het grote voordeel, dat de uitgestraalde energie wordt gebundeld. Wil een vijand een straalzenderverbinding storen, dan dient hij tenminste te weten waar de straalzenderverbinding is en op welke frequenties wordt uitgezonden. De gerichte uitzending bemoeilijkt de interceptie en vooral ook het peilen. Is de vijand er in geslaagd deze gegevens te bemachtigen, dan kan storing op vier manieren plaats vinden:

- a. storing van het vijandelijk gebied uit, waarbij de vijand van vrij grote energie gebruik zal dienen te maken;
- b. uitwerpen van onbemande stoorzenders, ongeveer in de bundel van de te storen verbinding;
- c. afzetten van bemande stoorzenders;
- d. storen vanuit speciaal voor dit doel ingerichte vliegtuigen.

Veranderen van frequentie maakt storing d.m.v. onbemande stoorzenders vrijwel waardeloos en bovendien bemoeilijkt het de onder a, c en d genoemde methoden. Het storen van straalzenderverbindingen blijft echter zeer wel uitvoerbaar. De vijand zal bovendien eerder geneigd zijn om straalzenderverbindingen dan de gewone radio te storen, aangezien de kans op interceptie van radioverbindingen aanzienlijk groter is dan bij straalzenderverbindingen. Teneinde de niet slechts theoretisch aanwezige kans op storing van de straalzender verbindingen en de gevolgen daarvan zo gering mogelijk te maken, wordt ernaar gestreefd:

1. de interceptiekans zo gering mogelijk te maken, door:
 - a. gebruik van hoge frequenties, waardoor het afstandsbereik nog juist aanvaardbaar wordt verkleind;
 - b. zeer scherpe bundeling der energie, waardoor de vijandelijke kans juist in de „beam” in te luisteren, wordt verminderd;
2. een verbindingssysteem te creëren waarbij principieel reeds rekening wordt gehouden met het uitvallen van verbindingen.

De straalzender zal, indien aan het hiervoren gestelde is voldaan, het hoofdverbindingsmiddel in de divisie en het legerkorps worden;

5. de staven verplaatsen zich principieel niet langer langs één bepaalde as van verbindingen, doch zijn — door de aanwezigheid van maasvormige verbindingssystemen, waaraan zij zich slechts hebben aan te haken — volkomen vrij in de keuze van de plaats waar zij zich zullen vestigen;

6. de staven verplaatsen zich indien:

- a. dit voor een goede bevelvoering noodzakelijk is, en
- b. veelvuldig, ter bescherming tegen vijandelijke aanvallen op deze staven;

7. het verbindingscentrum, zuiver t.b.v. de betreffende staf is onverbreekelijk aan deze staf gekoppeld. Het verbindingscentrum is niet zonder meer te vergelijken met het verbindingscentrum uit de oude organisaties.

Enkele belangrijke verschilpunten zijn:

- a. het vbdctr werkt *uitsluitend* voor de staf en is of wordt derhalve in de toekomst tot een uiterst minimum teruggebracht;
 - b. andere dan radioverbindingen, van linker en rechter neveneenheden en de hogere eenheid, eindigen niet meer bij de staf, doch op hetzelfde maasvormige verbindingssysteem waarop ook de betreffende staf zichzelf heeft aangesloten;
 - c. het verbindingssysteem in een staf moet thans *zeer mobiel* van opzet zijn, aangezien de veelvuldige verplaatsingen zulks vereisen. Verbindingsmaterieel dient te worden geïnstalleerd in voertuigen en voor *onmiddellijk* gebruik geschikt te zijn;
8. door invoering van automatische vertijferapparatuur dient de berichten beveiliging te worden verbeterd en de snelheid van overbrenging tot het uiterste te worden opgevoerd.

De verbindingen in de infanteriedivisie

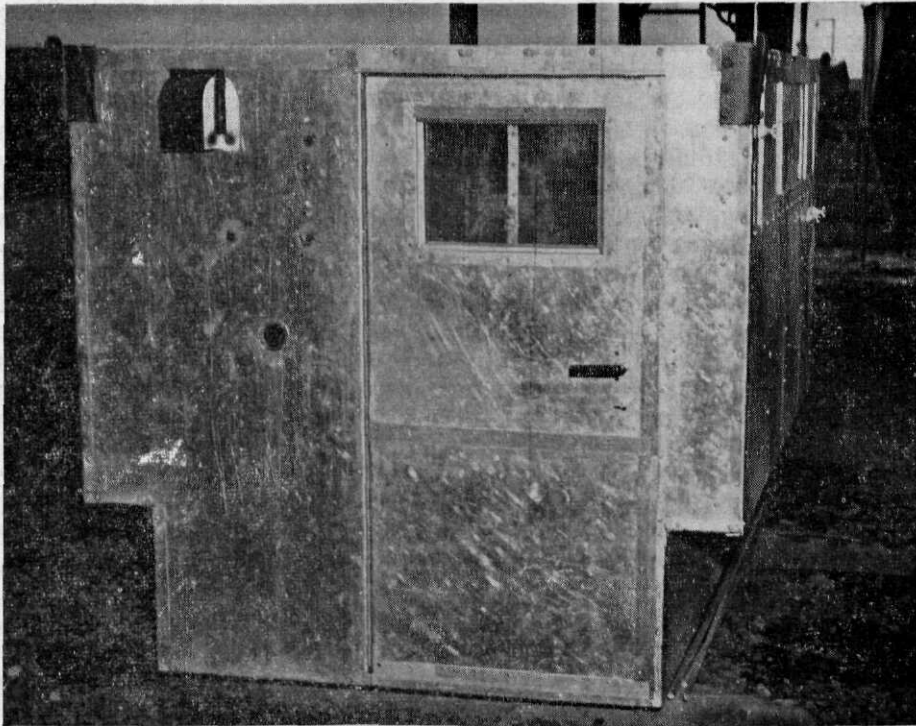
In de taktische atoomoorlog dienen de eenheden en staven zo klein mogelijk te zijn, m.a.w. juist groot genoeg om de toegewezen taak te kunnen uitvoeren. De eenheden en staven moeten zich snel kunnen verplaatsen, waarbij de verbindingen in het geheel niet of slechts voor een aanvaardbare tijd mogen zijn verbroken.

Deze eis werpt twee problemen op nl.:

1. door uitrusting met voldoende verbindingsmaterieel en indeling van het daarvoor benodigde personeel zouden de staven en eenheden groter worden dan voor een snelle verplaatsing wel wenselijk is;
2. mag een commandant er wel van uit gaan dat hij steeds over verbindingen kan beschikken?

Ik wil deze problemen thans wat nader belichten.

Indeling van ander en meer verbindingsmaterieel en personeel in de infanteriedivisie is zonder meer noodzakelijk. Vergroting van het volume van het verbindingsmaterieel bij eenheden en staven is bepaald

Afb. 2 Lichte shelter.

ongewenst en daarom werd dan ook naar een andere oplossing van het verbindingprobleem gezocht. Door de invoering van miniatuur techniek, *printed circuits* en transistoren kon het volume van de apparatuur worden teruggebracht van 3-tonner naar 1-tonner. De thans in de divisie ingedeelde apparatuur, waaraan uiteraard bezwaren kleven, is technisch nog goed bruikbaar, doch verbindingstactisch verouderd. Bij het opzetten van de verbindingstactiek, waarop de organisatie is gebaseerd, werd dan ook rekening gehouden met indeling van lichte shelters op 1-tonners (zie afb. 2). Van een qua volume vergrote indeling is in de toekomst derhalve geen sprake. De opzet van het verbindingstelsel werd en wordt thans nog grondig bestudeerd.

Het thans door praktisch alle landen voor de naaste toekomst aanvaarde systeem berust op 7 verbindingcentra, die voor een deel los van eenheden en staven op een bepaalde wijze in het divisievak worden gegroepeerd. De eenheden en staven ontvangen een minimum aan verbindingscapaciteit en sluiten zichzelf hiermee op één of meer van deze verbindingknooppunten aan (zie afb. 3).

De eenheden en staven ontvangen in deze conceptie een voor 100% mobiele verbindingscapaciteit die hen in staat stelt:

- a. enkele belangrijke korte locale telefoonlijnen uit te leggen;
- b. radio-verbindingen te verzorgen;
- c. zich aan te sluiten op het basis-divisieverbindingstelsel;

Met dit systeem wordt de verbindingcomponent van een staf verkleind, waardoor de eenheden en staven zich zonder bezwaar veelvuldig kunnen verplaatsen en bovendien behoeven de verbindingen in principe niet of slechts tijdelijk verbroken te worden.

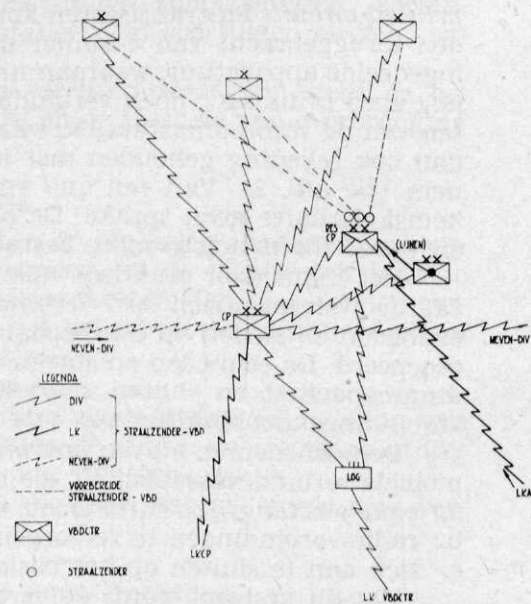
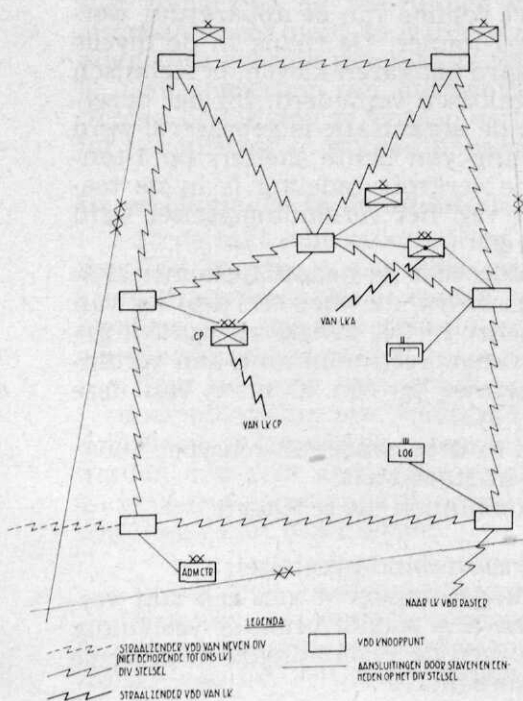
Wellicht ten overvloede wil ik ook even stil staan bij de vraag of een commandant wel mag uitgaan van het steeds aanwezig zijn van goede verbindingen. Hoewel organisatorisch en verbindingstactisch al het mogelijke zal worden gedaan om ook onder moeilijke omstandigheden verbinding te onderhouden, zal dit door technische storingen, gebrek aan tijd en door vijandelijke elektronische tegenmaatregelen niet steeds met voldoende zekerheid uitvoerbaar zijn. De commandanten dienen steeds die bevelen te geven en die maatregelen te treffen, die nodig zijn om perioden zonder verbinding te overbruggen. Centrale leiding en gedecentraliseerde uitvoering!

Het hiervoor geschetste verbindingstelsel in de infanteriedivisie loopt wellicht enkele jaren op de planning vooruit, doch wordt als voorlopig gesteld einddoel (hierna einddoel genoemd) voor ogen gehouden.

De thans van kracht zijnde organisatie dient dan ook te worden gezien als een — zeer goede — tijdelijke oplossing *binnen de huidige materiële en personele mogelijkheden*. Deze organisatie beantwoordt derhalve *nog niet* aan de eisen welke in de taktische atoomoorlogvoering aan de verbindingdienst zullen worden gesteld. De taken welke thans aan het divvdbat worden opgelegd, moeten *uitvoerbaar zijn* en tijdens langdurige operaties ook onder moeilijke omstandigheden kunnen worden gecontinueerd.

Al te vaak is men geneigd de resultaten van korte oefeningen als bewijskracht op grond van opgedane ervaring naar voren te brengen, wanneer aangetoond moet worden, dat met het beschikbare materieel en personeel nog meer bereikt kan worden. Naarmate meer personeel en ander materieel beschikbaar komt, zal het vdbstelsel steeds dichter tot het „einddoel” naderen.

Met het in afb. 4 geschetste verbindingstelsel in de huidige infanteriedivisie wordt uitgegaan van de volgende idee:

Afb. 4 vdbstelsel in de infanteriedivisie.

Afb. 3 Voorbeeld van een meer-assig vdbstelsel in de infanteriedivisie.

- a. lijnverbindingen, alléén waar dit binnen de beschikbare tijd uitvoerbaar is (gelijk aan einddoel);
- b. radioverbindingen als snel tot stand te brengen verbindingsmiddel zijn onontbeerlijk (gelijk aan, of meer dan, het einddoel);
- c. straalzenders worden als hoofdverbindingsmiddel opgenomen (kwaliteit straalzenders en opzet van het stelsel *niet* gelijk aan het einddoel);
- d. de staven verplaatsen zich normaal niet langs één bepaalde as van verbindingen; zij zijn in de keuze van de plaats waar de staf zich zal vestigen gebonden aan de propagatie-eigenschappen van de straalzenders (staven afhankelijk van verbindingsmogelijkheden, dus *niet* gelijk aan het einddoel);
- e. de staven verplaatsen zich, indien zulks voor een goede bevelvoering nodig is, de divcp en de st da kunnen dit dagelijks doen ter bescherming tegen A-aanvallen;
- f. de verbindingscentra vallen samen met de staven; de lijnverbindingen dienen kort te zijn teneinde een vrijwel onmiddellijke verplaatsing mogelijk te maken (door het niet aanwezig zijn van een maasvormig verbindingsstelsel is thans het verbindingscentrum groter dan dit in de toekomst zal worden);
- g. het verbindingscentrum van de divcp bevat geen reserve, aangezien deze in het noodvbdctr (op A-afstand (bedrijfs gereed is opgesteld (benadert in zeker opzicht het einddoel).

Het noodvbdctr van de divcp

Het opnemen van een volledig uitgerust en bemand noodvbdctr van de divcp vormt de enige thans mogelijke oplossing voor de volgende problemen:

- a. spreiding van belangrijkste centra, teneinde niet met één klap in zeer belangrijke uren zonder verbindingen te verkeren;
- b. verplaatsingen snel en veelvuldig te kunnen uitvoeren;
- c. de artillerie — in vele gevallen ook niet meer in staat (lange) buitenlijnen te leggen — de belangrijkste verbindingen te verschaffen.

Het noodvbdctr van de divcp heeft de verbindingscapaciteit, die nodig is om, bij het geheel of gedeeltelijk uitvallen van de divcp, alle verbindingen *onmiddellijk* over te nemen. Een uitzondering hierop geldt voor de verbindingen met de neven-divisies. Deze kunnen evenwel ook *zeer spoedig* tot stand worden gebracht. Het verplaatsen van de divcp kan thans op zeer eenvoudige wijze worden uitgevoerd. Op het afgesproken tijdstip *sluit* de cp en het noodvbdctr neemt *alle* verbindingen over. Zodra de divcp zich heeft verplaatst en de verbindingen heeft overgenomen, wordt het noodvbdctr onmiddellijk aangetrokken. Een verplaatsing in omgekeerde volgorde is uiteraard evenzo mogelijk en in sommige gevallen (t.b.v. da) zelfs noodzakelijk.

De divisieartillerie kan, zoals reeds gezegd, niet, of in vele gevallen niet tijdig, de nodige buitenlijnen aanleggen waarbij met zeer grote zekerheid kan worden opgemerkt, dat de lijnen vanaf lka praktisch als uitgesloten dienen te worden beschouwd. De artillerie verkeert hierbij bovendien nog in de volgende moeilijkheden:

- a. inzet a-artillerie, waarbij snelheid, veiligheid, centrale leiding en beweeglijkheid belangrijke factoren zijn;
- b. verbinding vgr-lka, indien een vgr de da verstrekt;
- c. verbinding ambt(n) — ama — lka.

Deze verbindingen kunnen in de taktische atoomoorlog *niet* anders dan via straalzenders tussen noodvbdctr divcp en lka tot stand worden gebracht. Het noodvbdctr van divcp heeft derhalve in feite 3 functies, nl.

1. noodbdcdr voor de divcp;
2. vbdknooppunt voor de divisie-artillerie, en
3. indirecte verplaatsingscapaciteit voor de divcp.

Het direct ter beschikking hebben van verbindingen, terwijl er geen staf aanwezig is, die het bevel over de divisie tijdelijk kan overnemen is zinloos. Bij het noodvbdctr zal derhalve een stafcomponent van de divcp aanwezig moeten zijn. Mijn gedachten gaan hier uit naar de volgende oplossing:

- a. plv Chef Staf met de „info-sectie” bevinden zich in de „reserve cp” alwaar zij een volledig duplicaat „stafgegevens” bijhouden;

b. de ofkomende „stafshift” houdt zich beschikbaar om onverwijld in dienst te treden op de „reserve cp”.

Verbindingstactisch resultaat

Reeds in de eerste fase van de reorganisatie is het kwetsbare één-assige verbindingssysteem vervangen door een voorlopig alleszins aanvaardbaar systeem met vrij veel mogelijkheden. Het veelvuldig verplaatsen van de divcp en de st da is zonder uitvallen van verbindingen mogelijk. (Bij het verplaatsen van de ggrstn valt de *straalzender*verbinding enige tijd uit). Het veelvuldig verplaatsen van de staven is, voor wat betreft de verbindingsmiddelen, dus zonder meer uitvoerbaar, en bij het uitvallen van de divcp kan het bevel over de divisie onmiddellijk worden overgenomen vanaf de „reserve cp” van de divisie.

Met het bereiken van dit resultaat is de vbdcomponent van de divcp echter *niet* kleiner geworden, en wijkt derhalve van het voor het einddoel gestelde principe af. Is bij het einddoel de vbdcomponent relatief klein en met de staf geïntegreerd, in de eerste fase is de vbdcomponent zo groot dat een splitsing in twee delen van vele zijden als noodzakelijk wordt aangemerkt. Het splitsen in twee delen komt dan neer op een stafgebied en een verbindingengebied, waartussen dan een afstand van 3 km als normaal wordt beschouwd.

In hoeverre is het thans reeds mogelijk de vbdcomponent van de divcp zo klein te maken, dat enerzijds tegen integratie met de staf geen bezwaar bestaat en anderzijds de vereiste snelheid (verwerking berichten, verplaatsing, overname divisie-bevel, e.d.) wordt verkregen?

Bij de beantwoording van deze vraag moet rekening worden gehouden met het thans beschikbare potentieel en tevens moet worden gewaarschuwd tegen het creëren van een theoretisch volkomen stelsel, dat zelfs zonder vijandelijke inmenging reeds door zijn technische ingewikkeldheid in de praktijk wellicht onuitvoerbaar zal blijken. Het inzetten van A-wapens tegen staven is dan overbodig, want zij kunnen toch niet werken!

De techniek staat nergens meer voor. Bijna alles is mogelijk. Personeelsproblemen maken een ongelimiteerde toepassing van de techniek bij een leger te velde evenwel *on*mogelijk. *Wij dienen ons* derhalve waar mogelijk *beperkingen op te leggen* en telkenmale te overwegen of invoering van nieuwe technische vindingen praktisch hanteerbaar zullen zijn.

Alvorens de omvang van de vbdcomponent van de divcp nader te bezien dient primair te worden vastgesteld, welke verbindingen de divcp onmiddellijk ter beschikking moet hebben. Gelet op het feit, dat in de tactische atoomoorlogvoering de tijd een uitermate belangrijke factor vormt, is het nodig dat het verbindingssysteem op snelheid is berekend. Aan de spreiding van eenheden en de splitsing van staven dient — gelet op de mogelijkheden van het te realiseren verbindingssysteem — een limiet te worden gesteld.

De verbindingen die van direct operatief belang zijn, dienen derhalve bij de staf (gebruikers) te zijn afgesloten met een telefoontoestel, een telex-, en/of een radiotoestel. Voor de divcp zijn dit de volgende verbindingen:

- a. divcp - lkcp en nevendivn; ;
- b. divcp - ggrn;
- c. divcp - da;

- d. vscc div - vrc da;
- e. vscc div - vscc lk;
- f. vscc div - JOC leger (luchtsteun, enz.);
- g. divcp (G2) - lkcp (G2) en verkenningseenheden.

Bij een nadere beschouwing van afb. 4 komen wij al direct tot de conclusie, dat dit nagenoeg alle verbindingen zijn. Hiermee stellen wij dus vast, dat de eindapparatuur (radio, telefoon en telex) bij de *gebruikers moet* zijn opgesteld.

Het splitsen van een cp en een stafgebied en een gebied met verbindingsmiddelen kan derhalve de uiteindelijke oplossing niet zijn. Bovendien zou bij het uitvallen van het verbindingsgebied de staf in het kritieke moment doof en blind zijn en bij het intact zijn van beide delen een onmogelijk in gevechtssomstandigheden te accepteren vertraging in het berichtenverkeer ondervinden.

Het overhevelen van eindapparatuur naar het stafgebied lijkt de oplossing, doch heeft de volgende nadelen:

- a. bij het uitvallen van het verbindingsgebied blijft de staf van alles verstoken en kan nog steeds niet doorwerken;
- b. bij het uitvallen van het stafgebied is er wel een verbindingsgebied over, doch dit gebied heeft geen eindapparatuur;
- c. de verbindingstroepen moeten wederom worden uitgebreid, aangezien zij geplaatst worden voor het overbruggen van 3 km.

De divisie beschikt evenwel, in de eerste reorganisatiefasen, *niet* over het hiertoe benodigde personeel en materieel. Improvisatie met „bundels” veldkabel is onuitvoerbaar. Wat met improvisatie aan spreiding zou kunnen worden gewonnen, wordt dubbel en dwars aan mobiliteit verloren. Het *thans* splitsen van de divcp betekent in feite de ogen sluiten voor de problemen waarvoor de verbindingsdienst wordt gesteld. Bij oefeningen van enkele dagen zal dit wellicht niet aan het licht treden, doch tijdens acties van langere duur is een verbindingsstelsel dat doctrinair op improvisatie is afgestemd, gedoemd als een kaartenhuis ineen te storten. Het bezwaar van het plaatsen van de eindapparatuur in het stafgebied en het verbindingsmaterieel in het verbindingsgebied kan evenwel worden ondervangen, door het bijplaatsen van eindapparatuur in het verbindingsgebied en verbindingsmiddelen in het stafgebied. Door het bijplaatsen van apparatuur wordt de te overbruggen afstand minder kritisch.

Vergelijken wij evenwel de *thans* verkregen oplossing met afb. 4, dan zien wij, dat wij voor stafgebied moeten lezen divcp en voor verbindingsgebied „reserve cp”. Ook aan deze oplossing kleeft evenwel een niet te miskennen nadeel, nl. een minder goed te maskeren divcp en reserve cp. Dit nadeel is door alle NATO-landen onderkend en geaccepteerd en op de volgende wijze opgelost. Door de 100% mobiele verbindingscapaciteit, die onmiddellijk bij de gebruikers is opgesteld en waarbij slechts over zeer korte afstand enkele lijnen behoeven te worden gelegd, zijn zij in staat bijzonder snel in één echelon te verplaatsen. Hun verbindingstaktiek werd gebaseerd op een verblijftijd op éénzelfde locatie van:

- a. 4 tot 6 uur voor een st ggr;
- b. 16 tot 18 uur voor een divcp;
- c. 36 uur voor lkcp.

Met deze bijzonder snelle verplaatsingsmogelijkheid en het bezitten

van een reserve divcp en lkcp wordt het gevaar van vijandelijke atoomwapens verminderd en op niveau van div en lk zelfs bevels- en verbindingsstechnisch veilig gesteld. Bovendien zijn de staven hierdoor aangepast aan het flexibele karakter van de oorlogvoering.

Juist omdat ik ervan overtuigd ben, dat de verbindingstroepen alle service moeten verlenen, die voor de bevelvoering nodig is, staat het voor mij vast, dat het splitsen van staven in de eerste plaats afhankelijk is van de mogelijkheden van de verbindingdienst.

Er zijn in de huidige organisatie reeds zeer veel mogelijkheden en er *kunnen* steeds meer mogelijkheden worden geschapen. Over de bekende limiet heb ik reeds gesproken.

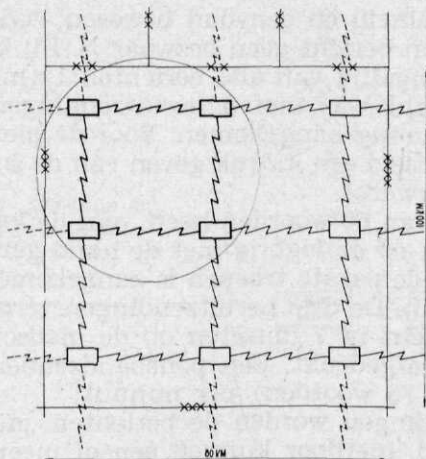
De lezer zal zich niet verbazen, wanneer ik — ter afsluiting van mijn betoog over de infanteriedivisie — sterk meen te moeten ontraden tot splitsing van de divcp in een staf- en een verbindingsgebied over te gaan.

De verbindingen in het zelfstandige legerkorps

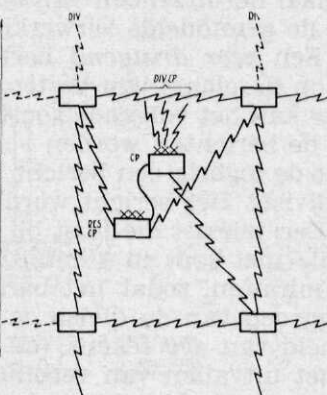
Het legerkorpsgebied, exclusief de divisies in voorste lijn, wordt voor de verbindingstaktiek op 80 km breedte en 100 km diepte gesteld. De lktroepen zijn nagenoeg over het gehele gebied verdeeld, waarbij de operatieve en 3e echelons logistieke eenheden zich in hoofdzaak in het voorste deel van het vak bevinden en de 4e echelons logistieke eenheden meer achterwaarts zullen zijn opgesteld. De atoomoorlogvoering heeft niet alleen het gebied aanmerkelijk vergroot, doch door de dislocaties van de operatieve eenheden de verbindingstaktiek sterk beïnvloed. Ook door de spreiding in depot- en herstelcapaciteit wordt de verbindingdienst voor veel problemen gesteld. In nagenoeg het gehele gebied zijn verbindingen nodig, die juist door de grote spreiding nog belangrijker zijn geworden. Het opvoeren van de vereiste verbindingscapaciteit bij de grote staven (lkcp, lka, logbrig en lkadmctr) en in de lktroepen is materieel- en personeelverslindend en geeft een dermate grote versnippering van specialistisch personeel, dat deze mogelijkheid als ongewenst en onuitvoerbaar terzijde dient te worden geschoven.

Keren wij even terug naar de infanterie divisie, dan zien wij reeds in de eerste fasen van de reorganisatie een bundeling van specialistisch personeel. De vroegere infanterie-verbinding-pelotons in de regimenten zijn vervallen en opgenomen in de ggrbedcie van het divvdbat. De da heeft in de eerste fasen nog haar oude vbd-capaciteit, en ze heeft reeds de beschikking gekregen over de vbd van het noodvbdctr. In de eindfase zal nog nadcr dienen te worden gezien of de vbd-capaciteit van de da kan worden ingekrompen (lijnwerkers, bk- en vercijferpersoneel).

In het legerkorps spreekt de bundeling van specialisten nog sterker. Het legerkorpsgebied wordt in negen rayons verdeeld. Elk rayon krijgt een rayonsverbindingsknooppunt. De eenheden en grote staven verbinden zich zelf met 1, 2 of soms 3 van deze rayonknooppunten (zie afb. 5 en 6). De rayonknooppunten zijn onderling met behulp van straalzenders verbonden. Het verbindingsstelsel dat op deze wijze is ontstaan wordt het lkvbdraster genoemd. De rasterknooppunten (rayonknooppunten) zijn dus geen verbindingscentra gekoppeld aan staven of eenheden. Zij worden opgericht waar zulks i.v.m. de propagatie-eigenschappen der straalzenders mogelijk is, waarbij uiteraard gelet wordt op de verbindingsbehoeften in het betreffende rayon (25 bij 30 km). Het vbd-

Afb. 5 Het lkbvdraster.

Afb. 6 Het aansluiten van de lkcp op het lkbvdraster.

raster heeft niet slechts tot doel de staven en eenheden in het betreffende rayon aan de benodigde vbdcapaciteit te helpen, doch vooral ook om een vbdstelsel te creëren dat bestand is tegen atoomaanvallen en dat eenheden en vooral ook de grote staven vrijheid van veelvuldige beweging geeft. Het doet er niet toe, waar de eenheden en staven zich op dit raster aansluiten. Het raster zorgt voor de communicatie met een ieder. Bij het uitvallen van één of meer knooppunten moet het verbindingstelsel vrijwel ongestoord zijn functie kunnen blijven verrichten. De eis van goede vbdn — dus goede opstellingsplaatsen — is bijzonder belangrijk. Zo kan het vrij vaak voorkomen, dat een rasterknooppunt (rayonknooppunt) ongunstig in het betreffende rayon komt te liggen. Aan deze omstandigheid is bij het opstellen van de vbdtaktiek en organisatie gedacht. Elk rasterknooppunt is dan ook in staat om twee vbdetra af te splitsen. De grote staven (lkcp, lka, logbrig en lkadmctr) en de zelfstandige ggrn hebben een tfn- en telexcapaciteit waarmee zij hun eigen verkeer afwikkelen. Alle lktroepen hebben in het thans geschetste systeem uitsluitend tfn aansluiting(en). De telexvbdn voor de lktrpn zijn gebundeld op het rasterknooppunt (c.q. af te splitsen klein vbdctr). Berichten die van een rayon uit moeten worden verzonden, dienen door de zorg van de eenheden aan het rasterbk te worden aangeboden. Ontvangen berichten worden door het rasterbk aan de geadresseerden afgeleverd. Het rastervbdsysteem is een verbindingstelsel voor algemeen gebruik, een zg. *common-user* stelsel. Doorschakelingen zijn op telefoonbasis zonder bezwaar mogelijk, doch de telegraafverbindingen — voorzien van automatische vercijferapparatuur — zijn steeds direct afgesloten met eindapparatuur (ponsbandontvangers — met opgedrukte tekst — en ponsbandzenders).

Het telexverkeer in het raster wordt afgewikkeld met gebruikmaking van de ponsbandtelegrafievercedure (*tape relay*).

Het doorschakelen van telexvbdn is theoretisch gesproken niet mogelijk. Indien zulks in de praktijk, ondanks storingen, ingewikkelder procedures, enz. toch mogelijk zou blijken, kan slechts van een kleine tijdwinst worden gesproken, waar tegenover tegelijkertijd enige andere nadelen dienen te worden aanvaard.

Het *tape relay*-systeem heeft evenwel zijn technische voordelen, mo-

gelijkheden en vooral enorme snelheid en eenvoud bewezen, zodat één of twee maal heruitzenden van een bericht geen bezwaar is. Bij beproevingen is de gemiddelde verwerkingstijd van alle berichten 12 minuten geweest. Een *zeer dringend* bericht was met 3 heruitzendingen in 6 minuten op de plaats van bestemming aangekomen. Voor de niet ingewijde lezer kan het volgende voorbeeld een indruk geven van de snelheid waarmee de berichten worden verwerkt.

Stel dat de logbrig een bericht van 60 woorden heeft voor de loggroep van een divisie. Het bericht wordt op de logbrig met de hand getypt op de telex. Een telexist die juist bij de parate troepen is aangekomen typt dit bericht (met kop) in 4 minuten. De drie heruitzendingen vergen ongeveer 3 minuten, zodat het bericht in 7 minuten op de bladschrijver bij de loggroep van de divisie is afgedrukt. Een ponsbandzender heeft een snelheid van 400 tekens (ca. 75 woorden) per minuut!

Bij het uitvallen van verbindingen worden de berichten „automatisch” langs goede kanalen geleid, hierdoor kunnen één of meer extra uitzendingen nodig zijn. In een gehouden beproeving viel 30% van de verbindingen uit, doch de gemiddelde verzendtijd steeg van 12 min slechts tot 16 min per bericht, hetgeen een alleszins bevredigend resultaat kan worden genoemd.

Door het creëren van dit rastervbdstelsel, dat als systeem bestand is tegen aanvallen met atoomwapens en onafhankelijk is van zich frequent verplaatsende eenheden en staven, is tevens bereikt, dat de eenheden geen grote eigen vbdcapaciteit behoeven en dat de vbdetra van de staven relatief klein kunnen worden gehouden.

Verbindingscentrum lkcp en lka

Het verbindingscentrum van de lkcp is identiek met dat van de lka. Dat deze centra gelijk zijn is geen organisatorische schoonheid, doch dit berust op noodzakelijkheid waarop ik nader terug kom.

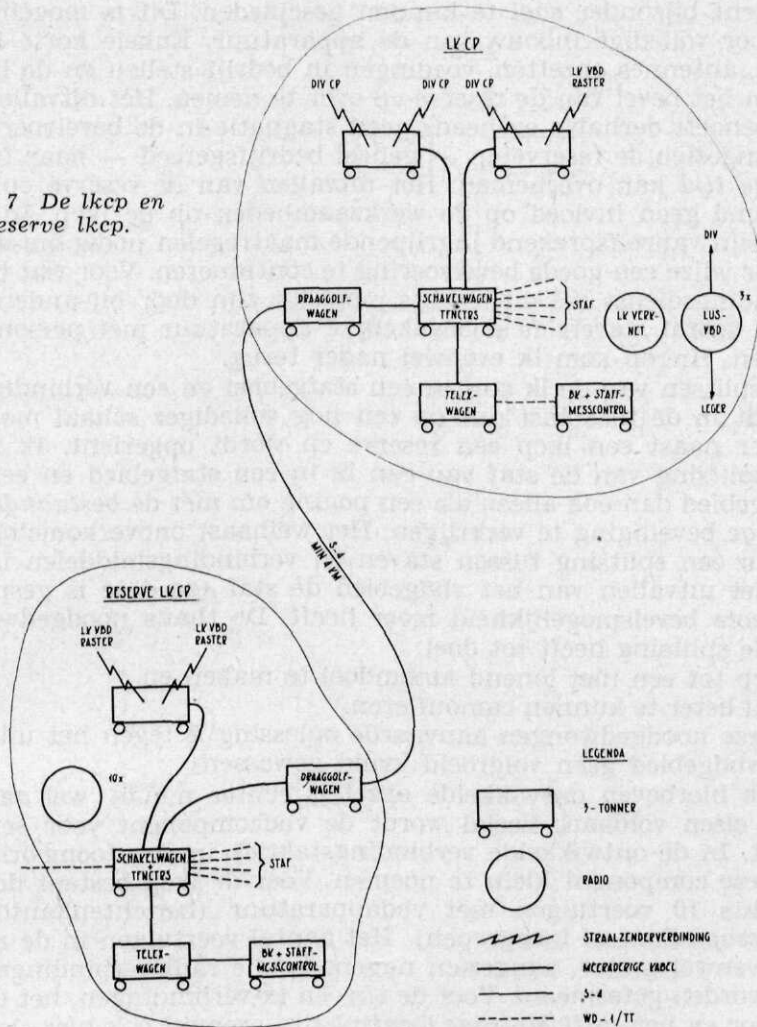
De lkcp moet veelvuldig kunnen verplaatsen en dient daartoe in staat te zijn zonder dat verbindingen verbroken worden en de bevelvoering onmogelijk wordt. Hiertoe is het noodzakelijk dat de staf beschikt over een verplaatsingscapaciteit, die tevens bij het uitvallen van de lkcp als reserve cp onmiddellijk een tijdelijke overneming van het legerkorpsbevel mogelijk maakt. De verplaatsingscapaciteit wordt derhalve volledig geïnstalleerd in het lk-verbindingsstelsel opgenomen (zie afb. 7). Bij een nadere beschouwing van afb. 7 valt de lezer vanzelfsprekend op, dat het niet helemaal juist is, dat er naast een lkcp nog een volledige reserve cp zou zijn. De reserve cp heeft evenwel die faciliteiten, die de staf nodig heeft om tijdelijk vanaf de reserve cp het bevel over het lk te voeren, indien de lkcp verplaatst of is uitgevallen.

De lkcp heeft een uiterst geringe verbindingscomponent die geïntegreerd is met haar staf. C-lk dient direct te kunnen beschikken over verbindingen met:

- a. elke divcp;
- b. vscc van elke div;
- c. vrc van de lka;
- d. staf lka, neven lkn, leger en logbrig;
- e. JOC - leger (luchtsteun);
- f. G2-div en verkenningsbat(s).

De luchtsteunvbd en de G2-vbd zijn de enige radiovbdn die op de

Afb. 7 De lkcp en de reserve lkcp.

lkcp zijn te vinden. Alle overige contacten worden met slechts 4 straalzenders tot stand gebracht. De uiterst geringe hoeveelheid verbinding-apparatuur op de lkcp is mogelijk geworden door het creëren van het vdraster. Volledigheidshalve zij vermeld, dat de lkcp *geen* lijnencentrum heeft aangezien *alle* lijnverbindingen eindigen op de reserve cp. Ook de ordonnansen die de diverse routes rijden komen nimmer op de lkcp. De lkcp beschikt over enige ordonnansen voor speciale ritten.

De reserve cp is, zoals reeds eerder gezegd, volledig geïnstalleerd en voor wat lijnen, straalzender en ordonnansen betreft ook volledig in bedrijf. De radioverbindingen zijn wel geformeerd doch hebben radiostilte zo lang de overige contacten voldoende zijn voor een goede bevelvoering. Tussen de lkcp en de reserve lkcp wordt slechts 1 kabel (S-4) uitgelegd, waarover 12 telefonie- en 2 telexverbindingen worden geformeerd.

Bij verplaatsingen van de lkcp wordt het legerkorpsbevel volledig overgenomen vanaf de reserve cp. De lkcp sluit in haar geheel en verplaatst in één echelon. Het in bedrijf stellen van de lkcp op de nieuwe

locatie dient bijzonder snel te kunnen geschieden. Dit is mogelijk gemaakt door volledige inbouw van de apparatuur. Enkele korte kabels uitleggen, antennes opzetten, voedingen in bedrijf stellen en de lkcp is gereed om het bevel van de reserve cp over te nemen. Het uitvallen van de lkcp behoeft derhalve eveneens geen stagnatie in de bevelvoering te geven, aangezien de reserve cp — geheel bedrijfs gereed — haar functie voor *enige tijd* kan overnemen. Het uitvallen van de reserve cp heeft hoegenaamd geen invloed op de werkzaamheden op de lkcp. In beide gevallen zijn vanzelfsprekend ingrijpende maatregelen nodig om op verantwoorde wijze een goede bevelvoering te continueren. Voor wat betreft de verbindingdienst zal dit slechts mogelijk zijn door bij andere eenheden en vooral staven de noodzakelijke apparatuur met personeel te onttrekken. Hierop kom ik evenwel nader terug.

Het splitsen van de lk staf in een stafgebied en een verbindinggebied wordt in de toekomst dus op een nog vollediger schaal mogelijk, doordat er naast een lkcp een reserve cp wordt opgericht. Ik zie de huidige splitsing van de staf van een lk in een stafgebied en een verbindinggebied dan ook alleen als een poging om met de *bestaande* middelen *enige* beveiliging te verkrijgen. Het welhaast onoverkomelijke bezwaar van een splitsing tussen staven en verbindingsmiddelen is m.i., dat bij het uitvallen van het vbdgebied de staf (zo deze is gespaard) geen *directe* bevelsmogelijkheid meer heeft. De thans noodgedwongen aanvaarde splitsing heeft tot doel:

- a. de lkcp tot een niet lonend atoomdoel te maken en
- b. de staf beter te kunnen camoufleren.

In deze noodgedwongen aanvaarde oplossing is tegen het uitvallen van het vbdgebied geen volgroeid kruid gewassen.

In de hierboven ontwikkelde opzet is echter n.m.m. wel aan alle redelijke eisen voldaan. Veelal wordt de vbdcomponent voor een staf overschat. In de ontwikkelde verbindingstaktiek in de atoomoorlogvoering is deze component klein te noemen. Voor de lkcp bestaat deze uit nog slechts 10 voertuigen met vbdapparatuur (berichtenkantoor en *Staff Message Control* inbegrepen). Het aantal voertuigen in de reserve lkcp is evenwel groter, aangezien nagenoeg alle radioverbindingen van daaruit worden geformeerd. Voor de tfn- en tx-verbindingen, het berichtenkantoor en het *staff Message Control* zijn evenwel ook hier slechts 5 voertuigen nodig.

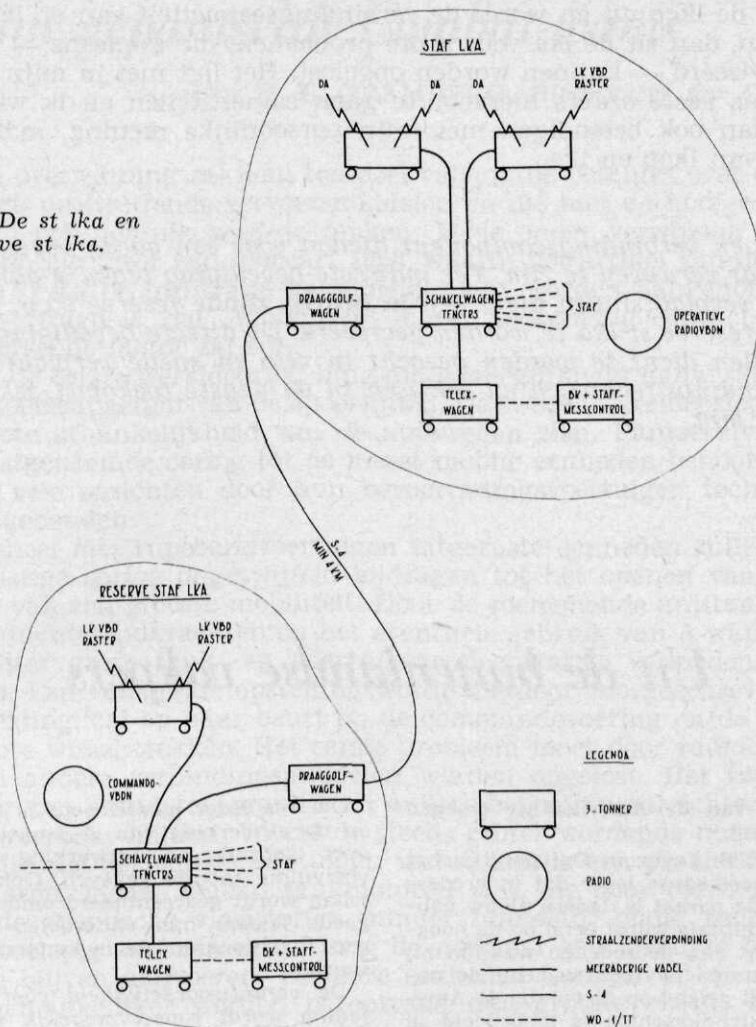
Verbindingscentrum voor de staf lka

De lka verkeert in nagenoeg dezelfde omstandigheden als de lkcp. De verbindingen, die de lka nodig heeft, lopen parallel aan die van de lkcp. Deze vbdn zijn:

- a. met elke da;
- b. met vsccl lkcp;
- c. met lkcp, neven lkn, leger en logbrig;
- d. met JOC-leger (foto-interpretatie, enz.).

De lka verplaatst zich wellicht in gelijk tempo met de lkcp. Door opeenhoping van staf en verbindingsmiddelen wordt st lka een lonend atoomdoel. Voor de lka zal derhalve een splitsing in een st lka en een reserve lka onontbeerlijk zijn. Mijn gedachten gaan hierbij in de richting van een VRC en een reserve VRC, waarbij ik het voor mogelijk reken, dat het commandogedeelte (adm, log, enz.) wordt gevoegd bij het reserve VRC (zie afb. 8).

Afb. 8 De st lka en de reserve st lka.

Opmerking. Bij een verwezenlijking van deze mogelijke opzet zal evenwel nader dienen te worden bezien in hoeverre de verbindingscapaciteit van de lka zelf kan worden verminderd.

Het uitvallen van de lkcp

Bij het uitvallen van de lkcp of de reserve lkcp heb ik reeds gesproken over het aantrekken van verbindingsmaterieel met personeel. Hierop kom ik thans nader terug. Het zou mij in dit bestek evenwel te ver voeren om precies aan te geven op welke wijze dit in de praktijk kan worden opgelost. Mijn gedachten gaan echter uit naar het aantrekken van een *bijna* volledig verbindingstelsel van óf lka óf de reserve lka, afhankelijk van de omstandigheid, of de lkcp, dan wel de reserve lkcp is uitgevallen.

Valt de reserve lkcp uit en wordt de verbindingscapaciteit van de reserve lka aangetrokken, dan kan staf lka normaal doorwerken, doch is kwetsbaarder geworden en moet in meer echelons verplaatsen, totdat de vereiste aanvullingen van de lagere eenheden en/of, van hoger niveau uit zijn ontvangen.

Valt de lkcp uit en wordt de verbindingscapaciteit van de lka aangehouden, dan zit de lka voor grote problemen, die eveneens — zij het geïmproviseerd — kunnen worden opgelost. Het ligt niet in mijn bedoeling thans *vaste orders* hiervoor te gaan samenstellen en ik wil mijn betoog dan ook beëindigen met mijn persoonlijke mening, m.b.t. het splitsen van lkcp en lka.

Staf en verbindingscomponent dienen voor een goede bevelvoering met elkaar verweven te zijn. Ter indirecte beveiliging tegen A-aanvallen en t.b.v. verplaatsingen dient een in bedrijf zijnde reserve lkcp, respectievelijk reserve st lka te worden gecreëerd. De directe beveiliging tegen A-aanvallen dient te worden gezocht in vele en snelle verplaatsingen, die verbindings-technisch en taktisch in de naaste toekomst zeker uitvoerbaar zijn.

Uit de buitenlandse vakpers

Opleiding van de Amerikaanse troepen in Duitsland.

Het 7e U.S. Leger in Duitsland is het eerste Amerikaanse leger dat in vredes-tijd volledig paraat is. Iedere nieuw aangekomen militair wordt eerst op de hoogte gebracht van de redenen waarom hij zich in Europa bevindt, waarbij de nadruk wordt gelegd op de rol die de Amerikaanse strijdkrachten is toebedeeld in NAVO-verband. Ook wordt een krachtig geloof bevorderd in de zaak waarvoor het eigen land op de bres staat.

Om de instructie levendig te houden wordt met de methode rekening gehouden met de grote verschillen in intelligentie die onder de militairen voorkomen omdat deze uiteraard een doorsnede vormen van het Amerikaanse volk. Zeer veel waarde wordt toegekend aan de schietopleiding met het persoonlijk wapen en getracht wordt door middel van tests en wedstrijden de individuele kundigheid zo hoog mogelijk op te voeren.

De *ontwikkeling van een agressieve instelling wordt met alle middelen gestimuleerd*, zowel bij de tirailleur als bij het personeel op de staven. Een eenmaal gelanceerde aanval mag niet tot stilstand komen vóór de doelen zijn bereikt, hetgeen wordt bewerkstelligd door „deliberate planning and violent execution”.

Om een ieder *moreel voor te bereiden op de uitwerking van A-wapens* wordt over gebruik en uitwerking hiervan veelvuldig theorie gegeven. Ook leiderschap wordt geaccentueerd omdat alleen goede leiders hun onderdelen tot een goed functionerend team kunnen samenstellen.

De *verantwoordelijkheid voor de oefening wordt zoveel mogelijk gedecentraliseerd*, centralisatie vindt alleen plaats als het hogere echelon coördinerend moet optreden t.a.v. de faciliteiten. Van de 44-urige werkweek worden 15 à 20 uur besteed aan velddienst. Het streven is om alle onderdelen 3 maal per jaar gedurende 3 à 4 weken naar de grote oefenterreinen te zenden voor het houden van oefeningen in bataljons- en gevechtsgroepsverband.

Tenslotte wordt tenminste 1 maal per maand onaangekondigd alarm geslagen waarbij ten doel is gesteld dat iedere eenheid binnen 2 uur op mars is naar de alarmopstelling voorzien van zijn gevechtspakking aan munitie, brandstof en rantsoenen.

„*Training a combat-ready field army*”, door Lt.-Gen. Clarke in „*Information Digest*”, mrt. 1958.

v.A.

Kleine gepantserde Combat-teams

door H. E. GRAMBERG, *Ritmeester der Cavalerie.*

De overwinning zal hem ten deel vallen, die beschikt over de meest snelle en doeltreffende vervoersmiddelen en die met de nodige fantasie daarvan ook gebruik weet te maken. Mede onder verwijzing naar De Militaire Spectator van februari 1958, waarin het artikel van de Majoor J. Sjoerds de infiltratie behandelde, kan worden aangenomen, dat men overtuigd is, dat „mobiliteit” in een toekomstig conflict de *alles* overheersende factor zal zijn.

In de eerste wereldoorlog hing die beweeglijkheid nauw samen met de vervoerscapaciteit van de spoorlijnen. De tweede wereldoorlog liet ons een grote afhankelijkheid van de autowegen zien. Pantserdivisies, die in laatstgenoemde oorlog tot de meest mobile eenheden behoorden, waren in vele opzichten door hun bevoorradingsvoertuigen toch aan de wegen gebonden.

Geheel met rupsbandvoertuigen uitgeruste eenheden zullen in een toekomstige oorlog ongetwijfeld bijdragen tot het openen van een oplossing van een grotere mobiliteit. Door de toenemende antitank-kracht van de luchstrijdkrachten en het eventuele gebruik van A-wapens, zullen echter grote tank- en voertuigenconcentraties vermeden moeten worden. Een verspreide opstelling wordt hierdoor voorgeschreven. Deze verspreiding, zal op haar beurt op de commandovoering en de logistiek een grote wissel trekken. Het eerste probleem moet door radio, helikopters en andere verbindingsmiddelen worden opgelost. Het tweede, de aanvoer van brandstof, munitie en andere behoeften zal echter moeilijker uitvoerbaar blijken. Vooral de steeds groter wordende hoeveelheden brandstof die de pantservoertuigen verbruiken is een probleem van de eerste orde. Ideaal zouden tankmotoren zijn, die door toevoeging van bepaalde chemische vloeistoffen minder brandstof nodig zouden hebben. Voorlopig zal men echter nog de normaal gebruikelijke brandstof moeten blijven aanvoeren. Kleinere eenheden kunnen uit de aard der zaak gemakkelijker worden bevoorrad dan grotere en dit zou zelfs uit de lucht kunnen plaats vinden.

Wij komen nu tot de volgende conclusie: een algemeen erkende doctrine is, dat de kracht van het tankwapen is gelegen in zijn *massale inzet*.

Deze inzet is echter alleen mogelijk bij luchtoverwicht. Het lot van de Duitse pantsereenheden in 1944 heeft ons getoond dat elke tankconcentratie of troepenverplaatsing van enige omvang, onherroepelijk werd afgestraft als gevolg van de geallieerde lucht-suprematie. De inzet van kleine beweeglijke gevechtsgroepen had echter bevredigende resultaten. Daar het Oosten thans een numerieke meerderheid aan landstrijdkrachten met vele pantserdivisies heeft, zal een zeer elastische verdediging moeten worden gevoerd. De Duitsers beschikten op 6 juni 1944 over 163 ervaren divisies om het Oostfront te verdedigen en zagen geen kans om zelfs hun korte frontlijn tussen de Zwarte en de Oostzee te behouden.

Wat kan het *Westen* hier nu tegenover stellen?

Door de inzet van een groot aantal kleine gepantserde zelfstandige optredende combatteams met grote beweeglijkheid, zal het *Westen* zich in de eerste oorlogsfase succesvol kunnen verdedigen. In geval van oorlog zullen deze kleine gepantserde eenheden, gedachtig de woorden van

Clausewitz: „Ik ben niet sterk genoeg om mij te verdedigen, dus val ik aan”, snel ten aanval trekken. Als de tanden van een vork zal een aanval van deze gepantserde combatteams een vijandelijke opmars moeten opvangen, terwijl soortgelijke teams krachtadig de flanken en achterhoede moeten trachten aan te grijpen. Een nauw contact met de vijand geeft hen tevens een redelijke beveiliging tegen diens A-wapens.

In zijn boek „Struggle for Europe”, schrijft Chester Wilmot, dat kleine Duitse gevechtsgroepen, bestaande uit enkele tanks, wat stormgeschut, een compagnie infanterie en een afdeling nevelwerpers, met heftige tegenaanvallen hele geallieerde divisies tot staan wisten te brengen.

De geallieerden hebben vele successen met hun combatteams gehad. Zou het daarom niet aanbeveling verdienen, dat ook in ons leger proeven met hierboven genoemde eenheden worden genomen?

Een of meer organisaties bestaande uit tanks, gemechaniseerde artillerie, anti-tankgeschut, infanterie, luchtafweer en genie zouden moeten worden beproefd.

Men kan immers pas over een team spreken, nadat grondig door verschillende onderdelen met elkaar onder wisselende terrein- en weersomstandigheden, bij dag en bij nacht, is geoefend. De resultaten moeten het bestaansrecht aantonen, dan wel veranderingen in organisatie en opleiding tot gevolg hebben.

Natuurlijk rijzen er onmiddellijk vele vragen.

Ten eerste: welke tanks komen hiervoor het meest in aanmerking, wat voor soort artillerie, antitank- en luchtafweergeschut en wat voor infanterie-voertuigen?

Ten tweede: hoe groot zal zo'n combat-team moeten zijn?

Ten derde: hoe moet de logistieke verzorging naar en in het onderdeel plaats hebben?

Daar wij geen tanks en andere gepantserde voertuigen in ons land produceren, blijven wij afhankelijk van hetgeen onze geallieerden beschikbaar stellen.

De Centurion zal hier dus de aangewezen tank zijn. Als steunende artillerie en pantserafweer zijn de Canadese S.P.M. 36 of de Sherman 105 mm geschikt. Daar wij niet over pantservoertuigen voor infanterievervoer beschikken, zullen wij de half-tracks M16 moeten gebruiken. Een vaste samenstelling of organisatie van een team is echter nimmer aan te geven daar deze nauw verband houdt met de uit te voeren opdracht.

De volgende samenstelling wordt gesuggereerd

Een eskadron tanks, een cie. infanterie in half-rupsvoertuigen, 6 S.P.'s of Sherman 105 mm tanks, 6 vierling .50 mitr. op half-rupsvoertuigen, een verzorgingspeloton met 2 res. tanks, 1 bergings-tank, 10 halfrupsvoertuigen en 4 helikopters.

Het verzorgingspeloton moet in staat zijn de eenheid vier dagen lang te bevoorraden. Met behulp van de helikopters moet dit zelfs tot 8 dagen kunnen worden opgevoerd. Bij operaties voor langere tijd zal een hogere eenheid voor de bevoorrading moeten zorgen. Langdurige inzet zal echter vanwege de geringe getalsterkte, de verliezen en materiaalslijtage zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

Aan combatteams mogen geen overdreven opdrachten worden gegeven. Zodra een vijandelijke aanval tot staan is gebracht moeten zij zich tijdig zien los te maken. Hun vechtwijze is te vergelijken met die van een lichtgewicht bokser. Al dansend om zijn tegenstander slaat hij bij elke geboden gelegenheid ook snel en hard toe.

Hierdoor blijft het eigen initiatief behouden en kan de sterkere tegenstander tot wankelen worden gebracht.

Krijgsmacht en bedrijfseconomie

een mijlpaal, een aanvulling en een pleidooi

door B. MEEUWSEN, *Majoor der Militaire Administratie, Hoofd van de Opleiding Militaire Administratie aan de Koninklijke Militaire Academie.*

Men mag wel aannemen, dat de bedrijfseconomie en efficiency in verband gebracht met de krijgsmacht, veel belangstelling hebben. Zulks, met nog enkele concrete redenen, die nader ontwikkeld zullen worden, geven mij aanleiding om enkele zaken aangaande de opleiding in de bedrijfseconomische richting bij de Koninklijke Landmacht over het voetlicht te brengen.

Een verheugend feit is, dat in december jl. de eerste ná 1948 op de Koninklijke Militaire Academie opgeleide beroepsofficier van de militaire administratie bij het Nederlands Instituut van Accountants met goed gevolg, het examen Controleleer heeft afgelegd. Dit was het laatste zware examen van een serie van negen stuks. In juli 1958 zal betrokkene (van de promotie 1952) het zg. slotexamen afleggen. Dan heeft in de Koninklijke Landmacht voor het eerst, in het kader van de sedert 1950 totaal nieuwe opleiding voor officier van de militaire administratie, een officier als accountant-lid NIVA zijn intrede gedaan. Dit zal niet spectaculair zijn, geen fanfares, geen parade. Maar desalniettemin zal dan een mijlpaal worden gezet, van groot belang voor de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

Van harte moge worden gewenst, dat dit te bevoegder plaatse ge waardeerd en vooral uitgebuit zal worden.

Een kleine aanvulling aangaande de bedrijfseconomische vorming bij de K.L. zou ik gaarne willen geven.

Op blz. 13 van het Voorlopig Verslag op de Begroting van het Ministerie van Oorlog 1958 komen de volgende vragen voor: „*Is het niet zeer noodzakelijk bij de militaire opleiding aan de studie van bedrijfseconomische vraagstukken meer aandacht te schenken? Wat wordt daaraan thans gedaan? Kan de Minister een inzicht geven in hoeverre hierbij gebruik wordt gemaakt van academisch geschoolde economen?*”

Op bladzijde 25 van de Memorie van Antwoord daarop luidt het: „*Aan de studie van bedrijfseconomische vraagstukken wordt bij de opleiding reeds zeer veel aandacht besteed. Voor die officieren, waarvan verwacht kan worden dat zij in de toekomst te maken zullen krijgen met bedrijfseconomie wordt bij hun verdere vorming met dit onderwerp rekening gehouden. Zo ontvangen de leerlingen van de Hogere Intendance School, de cursus Hogere Vorming Officieren van de Militaire Administratie, de Hogere Krijgsschool en de Luchtmachtstafschool respectievelijk ± 250, 280, 30 en 60 lessen bedrijfseconomie en aanverwante vakken.*” (Dan volgen nog enkele zinsneden over cursussen voor hoofd-officieren van de Generale Staf en Basis Commando en over docenten, die academisch gevormd zijn.)

Ter aanvulling hierop vestig ik op deze plaats de aandacht op de opleiding van de beroepsofficieren van de militaire administratie aan de Koninklijke Militaire Academie.

Door de lector bedrijfseconomie worden aan deze categorie de lessen gegeven zoals vermeldt in het volgende

UITTREKSEL UIT OPLEIDINGSSCHEMA MILITAIRE ADMINISTRATIE

Bedrijfseconomie:

2e studiejaar: 64 lesuren
3e studiejaar: 124 lesuren
Appl. cursus: 257 lesuren

Totaal: 445 lesuren

Opdrachten bedrijfseconomie:

2e studiejaar: 32 lesuren
3e studiejaar: 31 lesuren
Appl. cursus: 309 lesuren

Totaal: 372 lesuren

Excursies bedrijfseconomie:

Applicatiecursus: 96 lesuren

Totaal bedrijfseconomie op de KMA
(zonder aanverwante vakken) 913 lesuren

(Negen honderd dertien lesuren)

In bescheidenheid zij opgemerkt, dat dit bijna tweemaal zoveel is als de in de Memorie van Antwoord genoemde bij elkaar.

Niemand zal het euvel duiden, dat met enige trots wordt geconstateerd, dat op de Koninklijke Militaire Academie *echt* aan bedrijfseconomie wordt gedaan. En zeer zeker op academisch niveau, want aan het eind van de applicatiecursus komen professoren in de bedrijfseconomie het NIVA-examen bedrijfseconomie van de jongelui afnemen. Uitermate belangrijk is, dat autoriteiten en hogere commandanten de nieuwe ontwikkeling kennen die in het dienstvak van de militaire administratie gestalte aan het krijgen is. Ik meen, dat daarmee een krijgsmachtbelang van de hoogste orde is gemoeid. Daarom volgt thans een korte beschouwing over deze nieuwe ontwikkelingsgang.

Legers hebben er steeds in uitgeblonken zich van de nieuwste wetenschappelijke vorderingen op het gebied van de techniek en aanverwante gebieden meester te maken, onderzoek te stimuleren en veelal zelf „uit te vinden”. Op een ander gebied was hier een gezapige achterstand. Namelijk op het terrein van de wetenschap der economie en administratie, inrichtingsleer en controleleer. Hieraan werd in gerenommeerde bedrijven reeds jaren lang grote aandacht besteed. Het leger evenwel bleef vele jaren op dit gebied ten achter. Administratie werd soms als een hinderlijke ballast gevoeld. Na 1945 begon de kentering te komen. Allerwege werd beseft, dat men niet meer met een administratie uit 1816 (eentje meer, eentje minder, kolommetje hier en streepje daar), een miljoenenzaak kon drijven. Dat men geen Centrale Werkplaats geen Centraal Verbindingsmiddelenmagazijn, geen Tankherstelwerkplaats, kortom geen modern leger in bedrijf kan houden zonder de wetenschappelijke administratie (in de meest ruime zin) door en door te laten kennen en hanteren door medewerkers, die diepgaand in die zaak geschoold zijn en die bovendien *officier zijn*.

In 1948/49 stonden de Minister van Oorlog en de Chef van de

Generale Staf voor de beslissing op welke wijze zich van deze medewerkers/deskundigen te voorzien. En zo is dan omstreeks 1950 een opbouw begonnen van een geheel nieuwe vormgeving aan het dienstvak van de militaire administratie.

Na zoeken, wikken en wegen is toen door de Minister van Oorlog contact opgenomen met een instituut van zeer hoge standing op het terrein der bedrijfseconomie, inrichtingsleer, controleleer en derzelve praktische toepassing, te weten het Nederlandse Instituut van Accountants (NIVA). De leiding van dit instituut heeft zich tegenover de Minister van Oorlog bereid verklaard mee te werken aan de opleiding van die beroepsofficieren, die later in leger- en luchtmacht hogere bedrijfseconomische en controlerende functies zouden bekleden. Na 1950 is dan op de Koninklijke Militaire Academie de onderhavige opleiding aarzelend begonnen. Het is een aaneenschakeling geworden van denken, proberen, vallen en opstaan, door velen. Het „*nieuwe*” kwam soms zo vreemd en vérstrekkend voor. Er moest een begrijpelijke weerstand overwonnen worden, vanwege de vergaande specialisatie in deze voor het leger nieuwe materie. Soms was er dat vage, onbehagelijke gevoel dat de draagwijdte en verregaande gevolgen niet voldoende werden beseft. Want zonder een hinderlijke oratio pro domo te houden, wil ik nogmaals in alle oprechtheid als mijn inzicht beklemtonen, dat deze *nieuwe officier van de militaire administratie* voor leger en luchtmacht een *noodzakelijke levensvoorwaarde* is in deze en de toekomstige tijd.

Men versta mij niet verkeerd: hij is geen supermens, niet iets wat op 's levens kermis nog nooit is vertoond. Helemaal niet. Alleen heeft het leger na 1950 alleen maar iets gedaan wat het bedrijfsleven al tientallen jaren deed.

Maar laat dat dan ook algemene bekendheid krijgen en laat — vooral en in de eerste plaats — daarvan dan ook een nuttig gebruik worden gemaakt waar dit kan.

In superbedrijven, als leger en luchtmacht, met een miljarden-exploitatierkening, is, evenals in goede burgerbedrijven, naast de technisch directeur (de commandant) een economisch directeur (zit ik hoog te paard? Zo U wilt een economisch medewerker): de *administrateur-bedrijfseconoom, onmisbaar*. Dit te ontkennen is: de legerkorpscommandant te paard, de sabel in de vuist, vooruitgalopperend, tot zijn korps roepend: „Attaqueren”.

Verre is het van mij, te willen beweren dat iedere tweede luitenant van de militaire administratie een volslagen bedrijfseconoom is, die nu maar een hoge functie moet krijgen op een of andere hoge staf of directoraat. Want er is in de praktijk nog zoveel te leren dat geen enkele opleiding, hoe mooi ook, dit kan geven.

Wel wil ik stellen, dat over 5 à 10 jaar de legerleiding kan beschikken over verschillende officieren, die tevens bedrijfseconoom, dan wel accountant zijn.

Op welke wijze is de onderhavige opleiding concreet georganiseerd?

In grote en grove trekken als volgt:

Behalve de vorming tot officier en de specialistische vakopleiding tot officier van de militaire administratie (korpsadministrateur en officier van voeding) ontvangen de cadetten van de militaire administratie gedurende drie jaar en in het 4e jaar als officier-applicaat lessen in de zg. NIVA-vakken. Deze vakken overlappen elkaar, een soort afvalsysteem

want na afloop van de lessen in een bepaald vak wordt door uitgelezen deskundige examinatoren examen in dat vak afgenomen op de K.M.A. *Deze examens worden door het NIVA erkend.*

Het onderstaande staatje moge een overzicht bieden van een en ander.

Vak	Aantal lesuren (Totaal in 1, 2 of 3 jaar)	Tijdstip van het NIVA-examen
Techniek v. d. Handel	55	a/h einde v/h 1e studiejaar
Recht	143	op 2/3 v/h 2e studiejaar
Elementair boekhouden	148	a/h einde v/h 2e studiejaar
Belastingrecht	90	op 1/3 v/h 3e studiejaar
Financiële Rekenkunde	143	na 6 weken applicatiecursus
Statistiek	78	na 12 weken applicatiecursus
Sociale Economie	175	na 20 weken applicatiecursus
Voortgezet Boekhouden	210	na 28 weken applicatiecursus
Bedrijfseconomie	445	a/h einde van de applicatiecursus

De uren opdrachten voor de verschillende vakken laat ik maar achterwege. Het is een zware, een zeer zware studie. (Merkwaardig overigens, dat er bij de aanmelding voor cadet, steeds ruim voldoende kandidaten zijn voor de militaire administratie! Of misschien niet merkwaardig?)

Iedere beroepsofficier van de militaire administratie van de promotie 1952 en daarna heeft deze opleiding genoten. Is het dan niet volkomen redelijk om schuchter te vragen: Legerleiding en andere autoriteiten, alstublieft, buit deze kennis, in legerbelang, uit.

Maar er is nog meer en dat is — voor de toekomst — nog belangrijker. Na de applicatiecursus gaan de tweede luitenants voor de militaire administratie naar de troep. De besten van degenen, die al de hierboven vermelde examens met gunstig gevolg hebben afgelegd, komen in aanmerking om, volgens LaO 55303, 78/69, gedurende twee en een half jaar een studie te voltooien ter verkrijging van het volledig accountantsdiploma.

Volgens genoemde Ministeriële Beschikking omvat deze studie:

- a. het volgen van het terzake vereiste onderwijs aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam;
- b. het verrichten van werkzaamheden op accountantskantoren te Amsterdam, waar de deelnemers gedurende de studietijd als stagiaire zullen worden tewerkgesteld.

Zij zijn verplicht om in de toegemeten tijd bij het NIVA de bijzonder zware examens Inrichtingsleer en Controleleer af te leggen. *Bij slagen daarvoor en na aflegging van het slotexamen zijn zij NIVA accountant.* (Behalve de reeds genoemde — vrijwel afgestudeerde — zijn momenteel (mei 1958) 5 officieren van de militaire administratie van de promoties 1952 en 1953 met deze studie bezig). In de nabije toekomst gaan deze in het leger verschijnen.

Tot slot wil ik nog de aandacht vestigen op één bijzonder aspect van de beschreven opleiding op de KMA, namelijk op de bedrijfseconomische excursies. Ik doe dat, omdat deze zaak telkens weer op mij persoonlijk een grote indruk maakt.

Gedurende de laatste 6 maanden van de applicatiecursus worden door de officieren-applicaat bezoeken gebracht aan een keur van verschillende bedrijven. Deze excursies zijn bijzonder succesvol. Want de

medewerking en de belangstelling, die van de allerhoogste bedrijfsleiding in de bezochte fabrieken wordt ondervonden vervult mij telkens weer met verbazing. Vrijwel alle directeuren bemoeien zich persoonlijk — soms een gehele dag — met deze excursie, houden zelf een algemene inleiding, geven, soms urenlang, bedrijfseconomische beschouwingen en beantwoorden daarbij vragen. Wat daar gezien, gehoord en geleerd wordt is een lust.

Aangezien ik benieuwd was naar het „waarom” van deze intensieve medewerking, heb ik meermalen daarna gevraagd. Dit is een samenvatting van de antwoorden:

„Omdat wij inzien, dat voor de krijgsmacht, geschoolde bedrijfseconomen en hogere controlefunctionarissen in deze constellatie onmisbaar zijn”.

„Omdat met deze — voor ons volkomen verrassende — opleiding in de toekomst de belastingbetaler en de bedrijven zeer gebaat kunnen zijn”.

Ik geloof dat dit een goedkeuring van deze opleiding is, die vraagt om er meer bekendheid aan te geven.

Naschrift

De juistheid van de slotzin is — nadat de drukproef van dit artikel gereed was — nog eens duidelijk tot uiting gekomen. Want volgens een verslag in het dagblad „Trouw” van 21 mei 1958 is, bij de behandeling van de begroting van het Ministerie van Oorlog in de Eerste Kamer van de Staten Generaal, door een van de leden het volgende gezegd:

„Wel kan men de vraag stellen of het personeelsbeleid niet dient veranderd te worden. Er zal geprobeerd moeten worden naar het voorbeeld van de genie een traditie op te bouwen in een eigen stijl.

Er zal een apart dienstvak moeten komen met een sociale opleiding voor officieren, met bedrijfseconomie als kern. Deze opleiding zou moeten worden gevolgd door detachering bij een groot bedrijf.”

Ik hoop dat dit artikel duidelijk heeft gemaakt dat de Minister van Oorlog reeds enkele jaren met het vervolmaken van een dergelijke opleiding doende is.

Uit de buitenlandse vakpers

Lessen uit een toekomstige oorlog (II)

Het is gevaarlijk om, afgaande op de enorme uitwerking van kernwapens, te veronderstellen dat deze slechts in een soort „Blitzkrieg”, voornamelijk in een betrekkelijk korte beginfase van een conflict, zouden worden gebruikt. Verder kan dit langs het 4000 mijl lange front niet overal gelijktijdig en met evenveel kracht worden uitgevoerd en verder is het dwaas te veronderstellen dat de gehele beschikbare voorraad in deze beginfase zou worden verbruikt.

Het gaat er nog steeds om de beslissing te verkrijgen door 's vijands vermogen tot oorlogvoeren te vernietigen. Kernwapens op zich zelf geven in deze geen beslissing, indien het resultaat ervan niet door strijdkrachten wordt uitgebuit. Fysieke vernietiging alleen kan slechts succesvol zijn wanneer men een

algehele vernietiging van de vijand zou kunnen bereiken. Het zijn niet de doden die ons moeilijkheden bezorgen maar diegenen die blijven leven! *Het is dan ook een grote fout te geloven dat de kwaliteit van de moderne wapens het mogelijk maakt de kwantiteit van de strijdkrachten te verminderen.*

De militaire experts dienen tevens ervoor te zorgen, dat bij de overlevenden na de beginfase de wil tot vechten aanwezig blijft en dat ieder zijn aandeel in de strijd kent. Mobilisatie in de toekomst zal op een andere wijze moeten worden geschoeid dan tot nu toe het geval was en partisanenstrijd in eigen land moet na een eventuele bezetting worden voorbereid.

Ten. Colonnello Alberto Li Gobbi, in „Revue Militaire Générale, april 1958. v.V.

Officiersselectie (II, slot)

door H. SCHULTE NORDHOLT, Lt.-Kol. der Infanterie,
Commandant Selectie Centrum Kon. Landmacht.

Aansluitende op ons eerste artikel over dit onderwerp (De Militaire Spectator, febr. 1958) willen wij thans nader ingaan op de selectieprocedure zelf. Nagaan dus, wat de met de procedure beoogde prognose ons leert en een korte nabeschouwing geven over het researchwerk en het persoonlijkheidsonderzoek.

De procedure.

Na aankomst in het Selectie Centrum worden de kandidaten door de commandant of een van zijn officieren verwelkomd en in een korte toespraak worden doel en gang van zaken bij de selectie duidelijk gemaakt. Direct daarna begint een serie schriftelijke tests, (testbatterij) waarmee een onderzoek wordt ingesteld naar de eigenschappen en kwaliteiten, die voor het officiersschap van essentieel belang worden geacht.

Allereerst richt men zich op de *intelligentie*: de globale capaciteit van het individu om doelmatig te handelen, rationeel te denken en adequaat te reageren op de problemen, die het milieu biedt.

De betreffende tests bestaan uit zorgvuldig uitgekozen opdrachten. Zij hebben een lange geschiedenis achter de rug voor wat betreft ijking (of de test past op de groep, die men wenst te onderzoeken) en validering (of de test iets kan voorspellen op het gebied, dat ze pretendeert te meten).

Omdat de intelligentie vele facetten vertoont, zullen de opdrachten ook vrij sterk uiteen lopen. Zo kunnen wij problemen tegenkomen, die een beroep doen op het theoretische en abstracte inzicht, andere daarentegen dragen weer de kenmerken van het praktische. Ook de aard van de proeven varieert: nu eens heeft de kandidaat met nauwkeurig te analyseren vormen te maken of wordt hem gevraagd bepaalde ruimtelijke relaties te ontdekken, dan weer zal hij blijk moeten geven van een gevoel voor de raffinementen, die de taal, ons belangrijkste communicatiemiddel, kan vertonen.

Een *concentratie test* exploreert verder het vermogen van de kandidaat om zich gedurende enige tijd aan een taak te wijden, die hem monotoon voorkomt en van hem een zekere wilspanning vergt. Op eenvoudige wijze kan hier tevens een aanwijzing worden verkregen van de geestelijke souplesse, het omschakelingsvermogen.

Daarnaast is het van belang om na te gaan of hij een wezenlijke interesse heeft voor het milieu, waarin hij leeft.

De *algemene belanstellingstest* kan ons hier waardevolle gegevens verschaffen. De mens die doof en blind is voor hetgeen zich rond hem afspeelt, wiens gezichtskring niet verder strekt dan het bekrompen gebied van eigen belangen, kan moeilijk worden aangewezen voor een functie, waarin hij zich in wijder verband gesteld ziet en waar hij voor anderen verantwoordelijkheid dient te nemen.

Bovenstaande tests vertonen alle het aspect van de *meetbaarheid*. Op basis van een bepaalde geleverde prestatie kunnen wij het individu op het betrokken gebied nauwkeurig plaatsen ten opzichte van zijn medemens. Men weet wát hij waard is, of hij behoort tot de superieur presterenden, middelmatigen of slechten van zijn groep.

Maar men wenst ook gegevens te verkrijgen omtrent de specifieke karaktertrekken van de kandidaat, en reeds voor een deel de vraag beantwoord te zien hoe hij in het algemeen tegenover het leven staat. In dit opzicht bewijst de *projectietest* ons goede diensten. Wanneer ik iemand een plaat of afbeelding in handen geef, die op verschillende manieren kan worden geïnterpreteerd, zal zijn opvatting iets van zijn eigen innerlijk weerspiegelen. De sombere mens zal zeker niet met een zonnige historie aankomen, de agressieve mens zal vaak het thema van de strijd en het geweld in zijn relaas opnemen. Op dit principe berust nu de projectieve methode.

Vanzelfsprekend vormt de projectietest waardevol materiaal voor de psychiater (arts-ps) van het selectieteam. Deze tracht immers de *diepere lagen* van de persoonlijkheid te verkennen.

Het is duidelijk, dat de testbatterij bij de selectie een vrij belangrijke plaats inneemt. De resultaten worden, door de president van de eindvergadering, op adequate

wijze in het eindoordeel verwerkt. Zij domineert echter niet, omdat het accent moet liggen op de praktijk, zoals deze te vinden is in de tests, die een sterke analogie vertonen met de taak die de aspirant-officier later te vervullen krijgt.

Na deze schriftelijke testserie, die ca. 5 uur duurt (er wordt continu in gespannen aandacht gewerkt, met een korte pauze van een half uur) begint op de 2e dag het praktische deel. Dit bestaat uit:

- de groepstests: de observatie van het (sociaal) gedrag in groepsverband, de persoonlijkheid en het karakter;
- de hindernisbaantest: de waarneming van het individu bij het nemen van een serie obstakels;
- het onderhoud met de officier-interviewer;
- het interview met de art/psychiater.

De groepstests

De procedure begint met de *grondserie*, als het ware een introductie tot alles wat nu komen gaat. Deze grondserie bestaat uit een groepsdiscussie, een groepstest en een spel (wedstrijd-) situatie. Zij wordt bijgewoond door het voltallige selectieteam.

De groep begint met een vrije discussie van 30 minuten over enkele door de groepsleden *zelf* gekozen onderwerpen. Het is alsof een eerste, wat nauwere kennismaking met elkaar plaats vindt; het boeiende proces van de groepsvorming, de groepsintegratie heeft een aanvang genomen. Al spoedig krijgt men een eerste indruk van het niveau van de groep.

Dan gaat men naar buiten en volgt de *leaderless-groepstest*: de groep als geheel krijgt de opdracht om *met elkaar* een bepaalde taak te volbrengen (een commandant wordt dus niet aangewezen). Ook in deze test krijgt men vrij spoedig een indruk van het gehalte van de groep, maar daarnaast beginnen de types zich reeds te openbaren: de leiding nemende, de vlotte, de trage, het haantje-de-voorst, de bedachtzame, de werker, de afwachtende, de achterhoedefiguur, enz. Het zijn nog maar eerste indrukken, maar zij zijn van grote waarde als uitgangspunten voor latere reeksen waarnemingen.

De grote verscheidenheid van de situaties, waarin de kandidaat wordt geplaatst, maakt het mogelijk zijn reacties op de verschillende terreinen van het leven na te gaan. Zelden zal de jongeman zich genoodzaakt hebben gezien zo vele aspecten van zijn kunnen, in een dergelijk kort tijdsbestek, aan te spreken. Hier is geen zorgvuldig opgezet verweer, geen afsluiting van de buitenwereld mogelijk. Men geeft zich zoals men is, omdat alle aanleg en al het geen door opvoeding en onderwijs werd verworven, *in dienst gesteld moet worden van de handhaving van eigen positie in de groep, het bereiken van het gestelde doel*.

Deze ouverture wordt besloten met een spel. Op een terrein van beperkte afmetingen wordt door twee groepen een balspel (een combinatie van handbal en rugby) gespeeld, waarbij het pittig toegaat. Niet alleen kan men hier de fysieke kwaliteiten van de kandidaat waarderen, doch ook kunnen diverse karaktertrekken naar voren komen, die in de verdere procedure misschien niet zouden blijken. Meer dan bij enig ander moment van de selectie treedt hier het facet van de wedijver aan de dag. Onverwachte aspecten worden in deze wedstrijd voor ons blootgesteld. De maskers vallen af, men geeft zich over aan het spel, *inzet is de eer van de eigen groep*.

Een ruim veld van observatie biedt zich aan. Men ziet bij de één de teamgeest, bij de ander de solistische instelling naar voren komen; men observeert de agressieve, de felle, de slappe, de indolente, de moedige, de laffe, de handige, de stuntelige. Men haalt hem eruit, die *samen*

met zijn groepsgenoten probeert de strijd te winnen, maar ook degene, die ten koste van hen op eigen baat en op eigen glorie uit is.

Na de grondserie wordt de procedure moeilijker. Thans worden de kandidaten aan een aantal groepstests onderworpen, waarbij zij ieder op hun beurt, als *leider* (commandant) van de groep, een bepaalde opdracht, samen met de andere groepsleden moeten uitvoeren. De situatie-test voltrekt zich voor een goed deel in de sfeer van het „alsof”, doch aan de andere kant stelt zij zeer reële eisen: een doel moet worden bereikt met gebruikmaking van middelen die slechts toereikend zijn wanneer ze op de meest efficiënte wijze worden benut. Daarbij dient één van de groepsleden de verantwoordelijkheid op zich te nemen. Op deze momenten, wanneer mensen en materieel als factoren dienen te worden gecombineerd voor het bereiken van de oplossing, treedt het vermogen tot leiding geven — waarbij intellect en karakter harmonieus moeten samenspelen — vaak zeer duidelijk aan de dag.

De situaties, waarin de groep wordt geplaatst, vertonen een bepaalde analogie met die van de troep te velde in gevechtssomstandigheden. Steeds moet de groep materieel (een kist „munitie”, een vat „benzine”, een „zware mortier”, e.d. over een of ander moeilijk te passeren obstakel brengen (als aanvulling naar in voorste lijn veronderstelde troepen), uiteraard met alle groepsleden en met meenemen van de hulpmiddelen. In deze reeks van praktische buitentests (waarin geen „schooloplossing” is en steeds verschillende mogelijkheden zijn) kan de selectieofficier een voortdurende reeks van waarnemingen verrichten.

Hij volgt het optreden van de aangewezen leider: diens uitleg aan de groepsleden; begrip, overzicht van en inzicht in de gegeven situatie; diens aanpak van het probleem; zijn organisatie- en improvisatievermogen; zijn vasthouden aan eigen ideeën of gevoeligheid voor adviezen; of hij gespannen en nerveus, dan wel rustig en kalm blijft en weet wat hij wil. Afb. 1 toont een leider met duidelijk herkenbare gedragingen: het innemen van de centrale plaats, van waar de actie zich straks zal gaan voltrekken, het gebaar dat wijst op een duidelijke dominantie. Er gaat gezag van hem uit. Zijn gezicht toont de uitdrukking van de man

die zich straks zal innemen van de centrale plaats, van waar de actie zich straks zal gaan voltrekken, het gebaar dat wijst op een duidelijke dominantie. Er gaat gezag van hem uit. Zijn gezicht toont de uitdrukking van de man die weet wat hij wil, van iemand die met het gebruik van zijn verstand de actie leidt (inzicht, overzicht) op zijn doel afgaat, hij instrueert de groepsleden in hun gedrag.

leden in hun gedrag; het oplossen van het probleem; de zichzelf vasthoudende achtergrond; zij wenst te zetten de zelfbewuste, die de

observeerden en de houding afgeven; kan hij de houding; heeft hij volgehouden met anderen; is hij écht; blijft hij verantwoordelijkheidsgevoel; is hij enthousiast; is hij

De houding van de kandidaat; hij wekt de

net innemen van de centrale plaats, van waar de actie zich straks zal gaan voltrekken, het gebaar dat wijst op een duidelijke dominantie. Er gaat gezag van hem uit. Zijn gezicht toont de uitdrukking van de man die weet wat hij wil, van iemand die met het gebruik van zijn verstand de actie leidt (inzicht, overzicht) op zijn doel afgaat, hij instrueert de groepsleden in hun gedrag.

Maar ook volgt de selectieofficier de andere groepsleden op de draag t.o.v. de leider, t.o.v. elkaar, en hun samenspel bij het oplossen van het probleem. Hij ziet de volgzame, de actieve medewerker, de isolerende, de ik-gerichte, de niet mee-willende of mee-willende, de hoedefiguur, de streefkrachtige, degene die de leider opvolgt ten om diens rol over te nemen, of de doelbewuste en zelfbewuste leiding overneemt van de falende commandant, enz.

Geleidelijk ontstaat het gedragspatroon van de groep: de persoonlijkheid, karakter en individualiteit beginnen zich af te tekenen: is de kandidaat in staat om enige leiding te geven; deze vasthouden; is hij doelbewust; heeft hij streefkracht; is hij doende inkassingsvermogen; is hij hulpvaardig; wil hij samenwerken; houdt hij rekening met de medemens; is hij verantwoordelijk; kan hij zichzelf handhaven; toont hij verantwoordelijkheidsgevoel; laat hij doorzettingsvermogen zien; is hij en wilskrachtig.

Ter illustratie dienen nog de afbeeldingen 2 en 3. De kandidaat (afb. 2) laat een groot zelfvertrouwen zien.

Afb. 1

Afb. 2

indruk van een hoge tolerantie van het gevaar. Op het S.C. wordt dit aspect zeer zeker in rekening gebracht, doch dit alles tegen de achtergrond van de reacties wanneer de toestand voor de betrokkene werkelijk penibel wordt! Dan zal op bepaalde momenten blijken, dat de jongeman werkelijk vertrouwt op eigen lichaam en bepaalde risico's durft nemen, óf met knikkende knieën en trillende hand naar het touw reikt, wanneer hij zich enkele meters boven de grond bevindt (zie afb. 3), terwijl hij angstig steun zoekt, tastend naar alle objecten, die hem in de ruimte nog enige stabiliteit kunnen verlenen.

Ofschoon deze serie praktijktests toereikend lijkt voor een verantwoorde prognose, zijn de verkregen gegevens lang niet altijd voldoende om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen. Behalve het waarnemen in deze buitensituaties

Afb. 3

(analoog dus aan specifieke militaire situaties) willen wij de kandidaten ook zien in hun (sociale) gedrag in omstandigheden, die een zekere overeenkomst vertonen met de algemeen, maatschappelijke situaties, waarin de officier óók zal komen te staan.

Zo volgen, na het buitenwerk, nog enige binnentests, namelijk:

— een *groepsdiscussie*, ook studiekring genoemd. De kandidaat moet over een, uit 5 opgegeven onderwerpen gekozen onderwerp een korte improvisatie houden, waarna discussie volgt en hij zich moet verdedigen tegen opponenten uit de groep. Niveau, welbespraaktheid, uitdrukingsvermogen, korrektheid, zelfhandhaving, sociaal contact, leiderschap, enz. vragen hier de aandacht;

— de *maquette-test*. De groep moet op een gegeven plattegrond met bepaalde materialen een industriestadje bouwen, volgens een zelf ontworpen en uitgevoerd plan, binnen een bepaalde tijd. Wij letten hier in het bijzonder op: planning, organiseren, vindingrijkheid, originaliteit maar tevens ook hier op leiderschap, zelfhandhaving, omgang met de anderen, het sociaal contact met de groepsgenoten, enz.;

— het *sociodrama*: een rollenspel, waarin telkens twee kandidaten in een sociale konfliktsituatie worden geplaatst. Zij moeten daarin ieder een bepaalde rol spelen. Nadat zij deze rol (korte gedrukte tekst) een moment hebben bestudeerd, spelen zij deze geheel spontaan, al improviserende. De opdracht is het conflict tot een aannemelijke oplossing te brengen. Na beëindiging hiervan mogen de andere groepsleden hun kritiek geven, waartegen de „spelers” zich dienen te verweren. Dit rollenspel — dat plaats vindt aan het einde van de procedure — geeft nog een laatste maal aan het gehele selectieteam (dat voltallig deze eindtest bijwoont) de gelegenheid de reeds gevestigde indrukken, vooral die van het *karakter*, te observeren en waar nodig te retoucheren. Het is juist dit rollenspel in deze typische konfliktsituatie waarin de kandidaten nog iets meer van de grondtrekken van hun karakter tonen. Al spelende identificeren de meesten zich vrij snel met hun rol, demaskeren zich in hun aktie en laten zo iets van de *binnenkant* zien.

De hindernisbaan.

Deze bestaat uit een aantal, naar aard en moeilijkheid zeer uiteenlopende hindernissen. Zij worden in door de kandidaat zelf te bepalen volgorde genomen. Het betreft hier een individuele test waarin, behalve het verkrijgen van een indruk van de lichamelijke vermogens en vaardigheid, waarnemingen gedaan worden die — vanuit de motoriek en dynamiek van de kandidaat — zeer bepaalde persoonlijkheids- en karaktertrekken aanduiden. Wilskracht, durf, doorzettingsvermogen en stabiliteit kunnen in deze zware test zeer goed geobserveerd worden.

Het interview

Toch zijn wij nog niet tevreden — met alleen *tests* komen wij er beslist niet. Wij willen meer weten van de innerlijke, de geestelijke structuur van onze kandidaten. Daartoe dienen de interviews met de officier-interviewer en de arts-psiater.

Wij zagen in de verschillende tests het gedragspatroon van de kandidaten, maar wij hadden nog geen echt contact. Wij willen echter graag weten waarop dit gedrag is gebaseerd. *Zagen wij de jongeman zoals hij werkelijk was, of zoals wij dachten dat hij was?*

Het gesprek met de kandidaat is hiertoe het hulpmiddel. Wij proberen de persoonlijkheid van de tegenover ons zittende jonge mens te benaderen uit de mededelingen die hij ons doet over zijn levensgeschiedenis, zijn omstandigheden, opvattingen, interessen, liefhebberijen, e.d.

Wij leren iets over zijn werkinstelling, zijn instelling t.o.v. de medemens en de maatschappij, zijn levenshouding, zijn sociale aanpassing, zijn levensproblematiek. Ook observeert men in deze persoonlijke ontmoeting het gedrag van de kandidaat: zijn expressieve gedragskenmerken; de reactie van de kandidaat op vragen over verschillende onderwerpen; zijn houding t.o.v. de interviewer.

Zowel de prestaties in de testsituatie als het gesprek met de officier interviewer hebben van de persoonlijkheid van de kandidaat vele facetten belicht. Deze zijn meestal tevens van een grote verscheidenheid en dit doet de vraag rijzen, hoe het mogelijk is, dat deze kandidaat op het ene gebied zo zeer uitblinkt en op het andere tekort schiet. Waarom hij nu eens zó handelt en dan weer geheel anders. Zolang op deze vraag het antwoord niet is gegeven, blijft er onzekerheid bestaan omtrent de juistheid van de waarneming of de interpretatie.

Het is de taak van de arts-psychiater om de onderliggende structuur bloot te leggen en een beeld van de kandidaat op te bouwen, dat niet zo zeer berust op het beschrijven van de verschillende facetten, als wel een poging is van deze persoonlijkheid het centrale motief te laten zien. Het wetenschappelijk gevormd oordeel over de psychische structuur van de kandidaat kan getoetst worden aan datgene, wat de buitensituatie en het interview aan feitenmateriaal opleverden; anderzijds moet het een verklaring kunnen inhouden van het wisselend gedragspatroon van de kandidaat.

De prognose

De totale selectieprocedure is primair gericht op het kunnen geven van de prognose of de kandidaat, na een succesvolle(?) opleiding van 8 maanden, *direct inzetbaar is als commandant van een peloton onder oorlogsomstandigheden te velde*. Secundair is daarbij of hij opleidbaar is.

Nu weten wij zeer goed dat er geen oorlog is en dat het criterium dus niet zó scherp behoeft te worden gesteld. Niettemin moet de jonge vaandrig of kornet direct na zijn SRO-tijd bij de parate troepen kunnen worden ingezet, immers dáár, en dáár alleen, ligt zijn taak. Hij krijgt dan een commando en de zorg voor een 40-tal mensen op zijn nog zeer jeugdige schouders. Zal hij zijn functie aan kunnen, zal hij een goed aanvoerder zijn, zal hij aan de gestelde criteria en aan de verwachtingen voldoen? *Is hij in staat en bereid*, na zo'n korte tijd en vrij summiere opleiding, het leiderschap te aanvaarden en te dragen in het volle verantwoordelijkheidsbesef van de situatie waarin hij dan staat?

Op deze vragen wil de selectie voor elke kandidaat een antwoord trachten te geven, en zij doet dat in de vorm van het selectieprofiel, tot stand gekomen in de eindvergadering van de 4 selecteurs. Dit profiel vertelt ons iets over de ambitie, het niveau, de begaafdheid, het praktische inzicht en organisatievermogen, het verantwoordelijkheidsbesef, de fysieke en psychische draagkracht en de leiderscapaciteiten. Onder het profiel wordt de *samenvatting* gesteld, zijnde het eindoordeel van de voltallige selectieteam. Zij is een duidelijke beschrijving van de persoonlijkheid en het karakter van de kandidaat, steeds *konkluderende of hij al of niet geschikt geacht wordt voor het officiersschap en daartoe opleidbaar is*.

Profiel en samenvatting vormen dus samen de prognose en deze is nu — met het oordeel van de troep (depot) — de basis waarop door de betrokken autoriteiten al dan niet tot plaatsing op de SRO wordt besloten.

Slotbeschouwing

Het moge thans duidelijk zijn, dat het Selectie Centrum gebruik maakt van een nauwkeurig vastgelegde, *constante* procedure, waarin de kandidaat niet alleen bekeken wordt op zijn functionele capaciteiten, maar tevens en bovenal op zijn *mogelijke leidersaanleg*. De eindkonklusie bevat een vrij grote *voorspellende* waarde.

Met betrekking tot de resultatencontrole werd eerder opgemerkt dat, wegens het nog steeds ontbreken van beoordelingsgegevens uit de praktijk, voorlopig slechts de selectieresultaten en de opleidingsresultaten bij de SRO's aan elkaar worden getoetst. Wij willen niet nalaten hier met nadruk erop te wijzen dat de op deze wijze verkregen gegevens voor het researchwerk van de wetenschappelijke afdeling van het Selectie Centrum van het grootste belang zijn, maar dat deze gegevens een betrekkelijke waardemeter vormen voor de voorspelling van de prognose. *Immers: er wordt niet geselecteerd voor de SRO's maar voor de luitenantfunctie bij de parate troepen.*

Ook wijzen wij met grote nadruk erop, dat de selectie alleen dan tot hoge resultaten in de praktijk van de troependienst zal kunnen leiden (en ook bij de opleidingen aan de SRO's), *indien een kwaliteitsbeleid gevoerd wordt*. Het Selectie Centrum houdt zich steeds strak aan de kriteria, waaraan de officier in de moderne oorlog *moet voldoen*. Er wordt ernstig voor gewaakt, dat de normen en eisen zouden verzwakken, bijvoorbeeld door deze aan te passen aan het dikwijls twijfelachtige gehalte van het beschikbare aanbod. Men lette wel: *slagen op een SRO wil niet altijd zeggen voldoen aan de eisen van de praktijk!*

Daarom is het van zeer groot belang dat de vaandrags/kornets bijvoorbeeld na een jaar troependienst, worden beoordeeld en deze P.B. zal mede dienstbaar kunnen worden gemaakt aan de beslissing inzake een benoeming tot reserve tweede luitenant. Daarnaast zal deze beoordeling dienen als studiemateriaal voor de in de troep doorgetrokken onontbeerlijke resultatencontrole, die wij in ons vorige artikel bespraken. In de derde plaats lijkt het juist deze beoordeling op te leggen bij de bescheiden van de betrokkenen bij de mobilisatiebureaus, zodat bij herhalingsoefeningen nieuwe commandanten zich een beeld kunnen vormen omtrent de kwaliteiten en capaciteiten van deze jonge officieren.

Tenslotte zouden wij nog willen wijzen op een andere, zeer grote „gebruikswaarde” die het testresultaat — met name de beschrijving van persoonlijkheid en karakter — biedt. Hierbij gaan wij uit van de stelling, dat — hoezeer kennis en vakbekwaamheid ook nodig en onmisbaar zijn — *het leiderschap onder alle omstandigheden het primaire doel moet zijn van de officiersopleiding*. Dit houdt dus in: opvoeding, vorming, mentale training, gericht op een verdere opbouw van de persoonlijkheid; een positieve beïnvloeding van het karakter, met als einddoel *het aanvaarden en kunnen dragen van de verantwoordelijkheid als officier en de bereidheid zich als zodanig geheel in te zetten*. Het selectieonderzoek dat dus een beeld geeft van de persoonlijkheid, karakter en begaafdheid van de kandidaat, kan nu een konstruktieve bijdrage leveren voor zijn vorming en mentale training. In handen gesteld van de commandant van de SRO kan deze persoonlijkheidsschets een waardevol hulpmid-

del zijn, een leidraad, wanneer er bij bepaalde kandidaten moeilijkheden of problemen ontstaan. Zo zijn er misschien te grote verschillen van mening bij het opmaken van de persoonsbeoordeling, dan wel psychische moeilijkheden, morele conflicten of problemen, voortvloeiende uit een moeilijke aanpassing. Soms begrijpt men een kandidaat niet en er ontstaat een conflict in de disciplinaire sfeer. Dan kan het karakter- en persoonlijkheidsonderzoek van het S.C. bepaalde wegen wijzen die anders kunnen zijn dan men zelf had gedacht, of het licht werpen op bepaalde karakterfacetten die nog niet ontdekt waren. Dit is destemeeer van belang geworden, nu kort geleden op alle SRO's een uniforme persoonsbeoordeling werd ingevoerd die van zeer grote invloed op het eindresultaat zal zijn. *Met een onvoldoende P.B. wordt een kandidaat, hoe de overige resultaten van zijn opleiding ook zijn, onherroepelijk afgewezen.* Waarbij nog aangetekend zij dat, wanneer een jongeman voor één van de drie laatste beoordelingspunten: dienstijver, verantwoordelijkheidsbesef of leiderseigenschappen, onvoldoende heeft, automatisch de gehele P.B. onvoldoende wordt, hoe goed de overige 7 te beoordelen punten ook werden gewaardeerd.

Uit de buitenlandse vakpers

Noord-Afrika in een wereldconflict.

De strategische betekenis van Frans Noord-Afrika wordt niet voldoende ingezien door de NATO, integenstelling tot Rusland.

Europa is zeer kwetsbaar voor alle aanvallen over land of voor atoomwapens, Noord-Afrika is daarentegen door de grote uitgestrektheid van het gebied en de bescherming die de Middellandse Zee biedt, veilig voor een directe aanval. Daarom is het een ideale basis voor de tactische, verzorgings- c.q. atomische ondersteuning van de verdediging van Hamburg tot Istanboel. De afstand tot de flanken van deze verdediging bedraagt slechts 1600 km en tot het centrum 800 km. De NATO moet daarom zowel artillerie als vliegbases bezitten in Noord-Afrika.

De nadelen van een verzorging over zee worden veronzijdigd door de weinig kwetsbare havens en installaties aan de Noord-Afrikaanse en Middellandse Zee kust die onderling goede verbindingen hebben. Deze weg zou niet alleen benut kunnen worden voor het transport van de voor een strijd zo onontbeerlijke brandstoffen, doch de hulpbronnen van

de Sahara zouden tevens kunnen dienen als een belangrijke reserve.

Frans Noord-Afrika vormt de sleutel van de verdediging voor het vrije Europa. Het zou de vijand zeer zwaar vallen dit gebied door middel van geweld te bezetten. Dit is de reden dat hij nu tracht Frankrijk eruit te werken teneinde daarna de vrije wereld te kunnen aanvallen. De veiligheid van Europa en Amerika staat hiermee op het spel. Daarom is het noodzakelijk, dat alles in het werk wordt gesteld, opdat het Westen zich daar kan handhaven. Noord-Afrika moet uitgerust en bevoorrad worden.

Tezamen met Afrika heeft vrij Europa een bevolking van 150—200 miljoen zielen, genoeg om een Derde Macht te vormen, die het twijfelachtige evenwicht tussen de twee grote rivalen naar de goede kant kan laten overslaan. Het vormt een belangrijk stuk in het schaakspel van de wereldpolitiek.

„L'Afrique du Nord dans la bataille mondiale”, door Général d'Armée J. Callios (CR), in „Revue Militaire Générale”, feb. 1958.

H.T.

Controle op het gebied van de instructie

door M. A. PANHUYZEN, Kapitein der Infanterie, Commandant
Onderafdeling Methode van Instructie der Infanterieschool.

Het is de taak van de commandant om leiding te geven aan zijn onderdeel. Het door hem uitgeoefend leiderschap is in concreto te merken aan de maatregelen, die hij neemt om het doel van de opleiding op *proficiënte* wijze te bereiken. Dit betekent dat het bij het leiding geven niet alleen gaat om de te bereiken resultaten, maar ook om de manier waarmee deze resultaten tot stand zijn gebracht. Het is de pedagogische konsekwentie van de bekende woorden: Bedenk steeds dat ge met mensen te doen hebt! (Gen. Bradley). Een van de facetten van het leiding geven aan een (opleidings)onderdeel is de **controle**. Het controleren van de instructie is in de praktijk de taak van elke opleidingsfunctionaris.

Wat is het doel van deze controle?

Het gaat bij elke militaire opleiding om het bekwaam maken van mensen voor hun taak in de werkelijkheid. De graad van bekwaamheid hangt vanzelfsprekend af van de degelijkheid van de opleiding en dus van het gehalte van de instructeurs. In de praktijk van de instructie laat dit gehalte vaak veel te wensen over, zodat het instructiepeil beneden de gestelde eisen blijft. Om hierin verbetering te brengen is een geregelde en efficiënt opgezette controle noodzakelijk. *Controle op het gebied van de instructie heeft dus tot doel het instructiepeil van een opleidingseenheid te verhogen, teneinde een zo hoog mogelijke graad van bekwaamheid bij de leerlingen te verkrijgen.*

Door controle krijgt de commandant een juist beeld van zijn onderdeel

Door een geregelde en systematische controle leert de commandant zijn onderdeel snel en goed kennen. Hij krijgt een juist beeld omtrent: — *kennen en kunnen van de instructeurs*. Voor het daadwerkelijke leiding geven is het van groot belang, dat men de sterke en zwakke zijden van zijn instructeurs kent;

— *de vorderingen der leerlingen*. De commandant is verantwoordelijk voor de progressiviteit van de opleiding. Elke belemmering die deze progressiviteit in de weg staat, dient door hem als zodanig te worden herkend en snel uit de weg te worden geruimd;

— *de wáre moeilijkheden, die zich in de opleiding voordoen*. Hoe vaak komt het niet voor dat de commandant hieromtrent niet de juiste indruk heeft. Stelt u zich niet tevreden met de verhalen van uw instructeurs, maar overtuigt u zich persoonlijk van hun moeilijkheden en van de situaties, waarin de problemen zich voordoen, teneinde deze in de juiste proporties te kunnen beoordelen.

Controle is dus een *onmisbaar* facet van het leiding geven. Een commandant (S3, cc, btc, ec, pc) die leiding geeft, zonder zijn ondergeschikten te controleren (vaak met het voorwendsel, dat hij „op zijn mannen aan kan” c.q. „hen kan vertrouwen”) oefent geen goed leiderschap uit. Uiteraard is er ook geen sprake van goed leiderschap, als de controle wordt overdreven. Een goed leider zal de frekwentie van zijn controle laten afhangen van verschillende factoren, zoals de aard en de

belangrijkheid van het gecontroleerde, de algemene plichtsopvatting en het ontwikkelingsniveau van degene die gecontroleerd wordt, enz. Nimmer mag echter uit het oog worden verloren, dat elke officier in vredes-tijd de *verantwoordelijkheid* heeft erop toe te zien en maatregelen te nemen om de mensen onder zijn bevel zo geschikt mogelijk te maken voor hun taak in oorlogstijd.

Wat is de basis voor een doelmatige controle?

Om het effect van een controle op het gebied van de instructie zo groot mogelijk te doen zijn, is het niet voldoende als de instructeurs weten dat zij gecontroleerd worden; in algemene of gedetailleerde zin dienen zij ook ervan op de hoogte te zijn, wat van hen wordt verwacht in het kader van de opleiding.

De instructeurs moeten door hun commandant hierover worden ingelicht; een speciaal daartoe georganiseerde bespreking is ook uit een oogpunt van coördinatie in vele opzichten noodzakelijk. Deze bespreking dient tenminste eenmaal per week te worden gehouden; in elk geval na de uitgifte van het nieuwe weekrooster. Het verdient aanbeveling dat de commandant enige tijd besteedt aan de voorbereiding van de bespreking, daar anders veel tijd aan onnodig gepraat verloren gaat en daarmee de kwintessens voor de instructeurs.

Hieronder volgen enige suggesties voor een vlot verloop van de bespreking tussen de commandant en zijn instructeurs:

— *bespreek de opgemerkte fouten, die gemaakt zijn in de oude oefenweek.* Generaliseer hierbij niet, noem man en paard, maar wees altijd opbouwend in uw kritiek. Vergeet niet ook de andere instructeurs in de bespreking te betrekken; voor hen is het de gelegenheid om lering te trekken uit andermans fouten;

— *Bespreek aan de hand van het nieuwe weekrooster het werk van de komende oefenweek.* Wijs op de belangrijke lessen of leerstofgedeelten (de noodzakelijke kennis!), stimuleer het gebruik van aanwezige hulpmiddelen, geef praktische wenken op het gebied van lesvoorbereiding en methodiek, kortom: coördineer de kwintessens van de leer- en oefenstof, het aanwezige instructiemateriaal en de individuele kwaliteiten van uw instructeurs op zodanige wijze, dat er waarlijk sprake is van **leiding**.

— *Geef uw instructeurs tijdens de bespreking de gelegenheid tot het stellen van vragen en tot het doen van allerlei suggesties.* Het geheel krijgt hierdoor een geanimeerd karakter.

Het zal de lezer duidelijk zijn, dat een dergelijke bespreking vele voordelen biedt:

— het weekprogramma wordt verlevendigd;

— eenheid van opvatting omtrent de leerstof en op het gebied van de instructie wordt bevorderd;

— de commandant leert de werkelijke noden en behoeften van zijn instructeurs kennen en kan hen met raad en daad steunen.

Gevolg: Hoog moreel bij de instructeurs (geen last van „fillermoeheid, filleritus” of andere fillerziekte!), grotere waardering voor de commandant, waardoor een goede verticale samenwerking wordt gewaarborgd en last but not least: er is een goede basis gelegd voor een doelmatige controle; commandant en instructeurs weten thans wat zij van elkaar kunnen verwachten.

Wat moet gecontroleerd worden?

Het terrein waarover de controle zich uitstrekt is zeer omvangrijk. In principe kan alles gecontroleerd worden, wat te maken heeft met een proficiënte uitvoering van het opleidingsplan, vanaf het oordeelkundig gebruik van leslokalen en oefenterreinen tot aan de leerstofdoctrine en de methodiek van het instructie geven toe.

In elk geval zal bij de controle aandacht moeten worden besteed aan:

- de leerstofpresentatie, de wijze waarop de leerstof wordt overgedragen;
- de leerstofkwaliteit;
- de leerstofverwerking.

De eerste twee punten behoren tot het werkterrein van de instructeur en houden vanzelfsprekend min of meer met elkaar verband. De leerstofverwerking geschiedt door de leerlingen, maar heeft in zeker opzicht ook veel met de voorgaande punten te maken. Men isoleert voornoemde drie punten daarom niet van elkaar, maar zij er steeds op verdacht dat er een onderlinge wisselwerking bestaat.

Hoe moet worden gecontroleerd?

a. De leerstofpresentatie

Wil de commandant een juist beeld krijgen omtrent de leerstofoverdracht, de wijze van instructie geven bij zijn onderdeel, dan zal hij dagelijks *tenminste één* les van zijn instructeurs bijwonen. Soms verdient het aanbeveling vóór de aanvang van de instructie een kort praatje met de instructeur te maken om hem op zijn gemak te stellen.

Om een les goed te kunnen beoordelen is het noodzakelijk deze van begin tot eind te volgen. Komt men echter het lokaal binnen, terwijl de instructie reeds aan de gang is, dan make men bij voorkeur zijn entree zodanig, dat het verloop van de les er niet door wordt gestoord. Dit is vanzelfsprekend ook het geval, wanneer de instructie buiten plaats vindt. In elk geval stelle de controleur zich zo op, dat zijn aanwezigheid door de leerlingen nauwelijks wordt opgemerkt. Het maken van aantekeningen betreffende opgemerkte fouten dient zo te geschieden, dat instructeur en klas er niet door worden afgeleid.

Merkt de commandant dat zijn aanwezigheid de instructeur zodanig van streek brengt, dat de les een fiasco wordt, dan zal hij ter wille van de leerlingen en het prestige van de instructeur de klas moeten verlaten. Onder geen enkele voorwaarde zal hij tijdens de instructie ingrijpen of de les van de instructeur overnemen! In ieder geval neme hij na afloop de instructeur apart en spreke met hem over oorzaker van zijn zenuwachtig gedrag; de mogelijkheid van een onvoldoende voorbereiding moet hierbij zeker ter sprake worden gebracht. Geef tenslotte goede raad en stel betrokkene een herhaling van het bezoek in het vooruitzicht, zodat hij zich verstandelijk en mentaal hierop kan voorbereiden.

Voor een goede beoordeling van een theorie- c.q. vaardigheidsles make men gebruik van onderstaand „schema voor lesontleding”. Dit schema is bedoeld als leidraad en is speciaal ontworpen ten behoeve van ccn (btcn, ecn) en andere hogere opleidingsfunctionarissen. Indien men voor de les een cijfer wil geven, denke men aan de vastgestelde waardefactoren, die achter de beoordelingspunten tussen haakjes geplaatst

zijn. Bij aanwezigheid van 2 waardefactoren heeft de eerste betrekking op de theorieles, de tweede op de vaardigheidsles. Heeft men nu met betrekking tot elk beoordelingspunt een bepaald cijfer toegekend, dan worden deze cijfers eerst vermenigvuldigd met de betreffende waardefactoren. Het gemiddelde wordt berekend door de som van de aldus verkregen produkten te delen door 30, de som van de waardefactoren. Dit gemiddelde is het feitelijke lescijfer. Met deze becijfering moet van de instructeur worden geëist, dat hij tenminste 60 haalt. Om een verbetering van de instructieve kwaliteiten van de instructeurs te stimuleren, verdient het aanbeveling alle gemiddelden beneden de 60 min of meer te „drukken”. Dit kan gebeuren door een gemiddelde van 54 en minder als „onvoldoende” te kwalificeren en 55 tot en met 59 als „bijna voldoende”; in het laatste geval heeft er dus geen afronding naar de 6 plaats.

Om gevoelens van wantrouwen, onzekerheid en wrevel bij de instructeur te vermijden, verzuime men nooit na het bijwonen van een les deze met hem te bespreken. De commandant wordt aangeraden zijn bevindingen ten aanzien van elk beoordelingspunt te noteren en deze aantekeningen te bewaren, om een volgende keer te kunnen nagaan of de instructeur inderdaad is verbeterd.

SCHEMA VOOR LESONTLEDING

(Leidraad voor het controleren van een gegeven les)

1. Houding en optreden (3).

- a. Gaf hij op enthousiaste wijze les?
- b. Gaf zijn instructie blijk van een behoorlijke dosis zelfvertrouwen?
- c. Hoe was hij in zijn kritiek (onaangenaam, gewoon, opbouwend)?
- d. Was er op zijn uiterlijk voorkomen iets aan te merken?
- e. Keek hij bij het instructie geven zijn leerlingen aan?
- f. Noemde hij de leerlingen bij hun naam?
- g. Had hij aanwensels (afleidende gebaren of stopwoorden)?
- h. Ging er instructieve kracht van hem uit?

2. Uiterlijke kant van de voorbereiding (1).

- a. Had hij een lesplan en voldeed dit aan de gestelde eisen?
- b. Heeft hij hulpmiddelen klaargezet?
- c. Was er op de klasse-opstelling iets aan te merken?
- d. Was er een klasse-plattegrond of appellijst aanwezig (dit in verband met pt 1f)?
- e. Voor wat betreft wapenlessen: heeft hij aan het nemen van veiligheidsmaatregelen gedacht, zowel aan het begin als aan het eind van de les?

3. Begin van de les (3).

- a. Heeft hij een korte herhaling gehouden over de voorgaande les(sen)?
- b. Hoe was zijn inleiding:
 1. Werd er door de klas met belangstelling naar geluisterd?
 2. Toonde hij de belangrijkheid van de les aan?
 3. Was de inleiding doelgericht?
- c. Heeft hij het doel van de les duidelijk omschreven?
- d. Heeft hij de titel op het bord geschreven (theorieles) en/of een demonstratie van de te leren totaalhandeling gegeven (vaardigheidsles)?

4. Logische opbouw (2).

- a. Heeft hij de lesstof in stappen verdeeld?
- b. Was er iets aan te merken op de grootte van elke stap?
- c. Mankeerde er iets aan de logische volgorde van de stappen?
- d. Bestond elke stap uit punten, die op logische wijze met elkaar verband hielden?
- e. Heeft hij aan het einde van de les een samenvatting gegeven en voldeed deze aan de gestelde eisen (denk aan de einddemonstratie bij een vaardigheidsles!)?

5. Activering van de klas (5) (7).

- a. Voor wat betreft een theorieles: heeft hij de klas niet alleen laten horen, maar ook laten zien en vooral laten *denken*? Was er op dit laatste iets aan te merken?
- b. Voor wat betreft een vaardigheidsles: heeft hij zo veel mogelijk de zintuigen van de man ingeschakeld: hem niet alleen laten horen en laten zien, maar vooral laten *doen*?
- c. Heeft hij na elke stap gelegenheid gegeven tot het stellen van vragen?
- d. Controleerde hij de vorderingen stap voor stap?
- e. Voor wat betreft een vaardigheidsles: hoe was de individuele controle en werd de rest van de klas bij deze controle ingeschakeld?

6. Vragenstellen (3) (1).

- a. Had hij moeite met de juiste formulering van zijn vragen?
- b. Hadden zijn vragen inderdaad betrekking op de kwintessens van de lesstof?
- c. Heeft hij niet gezondigd tegen de principes van de vragentechniek:
 1. Is het gebleken dat hij weet hoe hij een vraag moet stellen en aan welke eisen een vraag moet voldoen?
 2. Hoe stond hij tegenover de vragen van de leerlingen?

7. Uitleg (7).

- a. Gaf hij de indruk „boven zijn stof te staan“?
- b. Wist hij zijn gedachten duidelijk in woorden weer te geven?
- c. Maakte hij zich schuldig aan *gedachtensprongen*?
- d. Legde hij inderdaad de nadruk op de belangrijke (kritieke) punten van de theoriestof cq. totaalhandeling?
- e. Verzuimde hij niet het logische verband tussen deze punten tot uitdrukking te brengen?
- f. Voor wat betreft een vaardigheidsles: hebben bij de stappenbehandeling de uitleg en de demonstratie (het voordoen) tezamen zodanig plaats gevonden, dat een succesvol nadoen redelijkerwijs mocht worden verwacht?
- g. Heeft hij het doel van zijn les bereikt: is de theorie door de leerlingen begrepen c.q. zijn de leerlingen in staat de geleerde totaalhandeling te verrichten?

8. Gebruik van hulpmiddelen (3) (1).

- a. Voor wat betreft een theorieles: werd het schoolbord op de juiste wijze gebruikt (opstelling — plaats voor het bord — duidelijk bordschrift — overzichtelijk bordplan — krijtgebruik — enz.)?
- b. Was er op het gebruik van de andere hulpmiddelen iets aan te merken (geen uitstalling van tevoren — verklaren — enz.)?
- c. Voor wat betreft een theorieles: Heeft hij daadwerkelijk leiding gegeven bij het maken van aantekeningen of bij het hanteren van gedrukte, zoals (invul)stencils, handboeken, voorschriften, reglementen, enz.?

9. Klassecontrole (1) (3).

- a. Heeft hij erop gelet dat een ieder met aandacht bij de les was?
- b. Ontdekte hij evt. onregelmatigheden in de klas?
- c. Voor wat betreft een theorieles: heeft hij gelet op het maken van aantekeningen door de leerlingen?
- d. Voor wat betreft een vaardigheidsles: liet hij duidelijk merken dat hij zijn aandacht verdeelde over degenen, die de handeling uitvoerden en de rest van de klas?
- e. Voor wat betreft een vaardigheidsles: stond hij op de juiste plaats voor een goede klassecontrole?

10. Wijze van spreken (2)

- a. Was er op zijn spreektempo iets aan te merken?
- b. Sprak hij met voldoende enthousiasme?
- c. Sprak hij niet te hard of te zacht?
- d. Was er voldoende afwisseling in zijn manier van spreken (vooral geen eentonigheid, enz.)?
- e. Spreekt hij achter in de keel?
- f. Voor exercitielessen: heeft hij bij het geven van commando's de neiging zijn stem achter in de keel te vormen?

b. De leerstofkwaliteit

Bij de beoordeling hiervan vraagt de commandant zich allereerst

af: Heeft de instructeur bij zijn uitleg *gezondigd tegen de voorgeschreven doctrine* of tegen de opvattingen zoals vastgelegd in de voorschriften en/of reglementen? Maar ook zal hij moeten nagaan, welke maatregelen de instructeur genomen heeft om *eenheid van opvatting* omtrent de lesstof te bevorderen. Hij denke in dit verband aan bv. de aanwezigheid van een goed gedifferentieerd bordplan c.q. invulstencil, de leiding bij het maken van aantekeningen en bij de hantering van gedrukten. Bovendien bestede hij aandacht aan de *toegepaste splitsing* in noodzakelijke, gewenste en nuttige kennis en wel in het bijzonder in het kader van de les. Dit wil in feite zeggen, dat hij precies nagaat, of de instructeur niet meer behandeld of verteld heeft dan strikt noodzakelijk was om het doel van de les te bereiken.

c. De leerstofverwerking

De controle op de leerstofverwerking door de leerlingen heeft plaats door middel van testen, repetities, proeven en examens; vanzelfsprekend ook door in de praktijk het gedrag en de verrichtingen van de leerlingen veelvuldig gade te slaan.

Aangezien de progressiviteit na een bepaalde periode bij alle leerlingen van eenzelfde opleiding ook een bepaald ontwikkelingsniveau moet garanderen, verdient het aanbeveling test-opgaven, repetities, enz. centraal op te maken, om zodoende frappante tekortkomingen beter te kunnen localiseren en corrigeren. Bij de correctie beseffe men duidelijk het verband tussen de kwaliteit van de leerstofverwerking en de leerstofpresentatie door de instructeur.

Onder alle omstandigheden moet de controle betreffende vaardigheden in het praktische vlak plaats hebben; het maken van schriftelijke testen en repetities hierover moet ten strengste worden vermeden.

In gevolge de methodische principes heeft een onderzoek naar de vorderingen der leerlingen in eerste instantie plaats vanwege de instructeur zelf. Hoewel deze controle een inprentingseffect heeft, is ze vanwege haar beperktheid op zichzelf onvoldoende om een goede verwerking van een leerstof-*complex* te garanderen. Vandaar de noodzaak van een controle op de leerstofverwerking, zoals hierboven bedoeld. De betekenis van deze controle houdt verband met de didactische waarheid, dat herhaling de moeder van de wetenschap is.

Enkele wenken

Wees bij het leveren van kritiek altijd opbouwend.

Let niet alleen op de fouten, maar ook op het goede dat gepresteerd is en bouw zo mogelijk daarop voort. Het goede waarden is altijd beter dan het goede negeren; het spoort de mens aan om het beste te geven wat in hem is.

Ga na of er inderdaad verbeteringen intreden.

Hoe weet men anders of de controle resultaat heeft gehad? Men stelt van te voren nauwkeurig vast wie gecontroleerd wordt, zodat iedere instructeur regelmatig wordt bekeken. Vanzelfsprekend worden zij, die meer controle en steun behoeven, extra bezocht.

Spoor bij incompetentie van uw instructeurs de oorzaak hiervan op.

Als bij herhaling blijkt dat een instructeur zich niet verbetert, moet men trachten de oorzaak van dit euvel op te sporen: Kan hij niet een goed instructeur zijn of wil hij dit niet? Wordt hij misschien geremd door privé-moeilijkheden of door onaangenaamheden vanwege de dienst? Er zijn talrijke oorzaken te noemen. De commandant dringe door tot op de bodem van het kwaad en neme de juiste maatregelen.

Het verkennen, betrekken, inrichten en beschermen van landingsterreinen voor lichte vliegtuigen

door C. Z. A. BEEK, res. Eerste-Luitenant-Vlieger, instructeur aan de Legerluchtwaarnemersschool.

In een voorgaand artikel (zie De Militaire Spectator van november 1957, blz. 536) zijn de factoren behandeld, die van invloed zijn op de selectie van landingsterreinen voor lichte vliegtuigen. Doch kennis van deze factoren alléén is niet voldoende om altijd te kunnen beschikken over een landingsterrein op die plaats en die tijd, dat men dit graag ziet. Men zal ook moeten weten, hoe met succes een stripverkenning wordt uitgevoerd, op welke wijze men een landingsterrein betreft en inricht, en tenslotte: hoe men dit beschermt tegen vijandelijke acties.

Stripverkenning

Vliegers en onderofficieren-monteurs van de Groep Lichte Vliegtuigen, legerluchtwaarnemers en alle overige KL-officieren, die op enigerlei wijze met lichte vliegtuigen te maken kunnen krijgen (bataljons- en afdelingscommandanten, hun stafofficieren, enz.) moeten in staat zijn een stripverkenning uit te voeren. In beginsel evenwel wordt een strip verkend door de commandant van de vliegtuigsectie, die er gebruik van zal moeten maken. Het moge geacht worden bekend te zijn, dat in vreedstijd elk geïmproviseerd landingsterrein de goedkeuring behoeft van de C-GLV of een door hem aangewezen officier-vlieger.

Stripverkenning geschiedt zo mogelijk in drie fasen, te weten: kaartverkenning, luchtverkenning, en grondverkenning. Taktische omstandigheden bepalen of één of meer fasen moeten vervallen.

Kaartverkenning. Op actuele staf- en fotokaarten bepaalt men, aan de hand van de daarop voorkomende gegevens, de plaats van het toekomstig landingsterrein. Deze manier is zeer onbetrouwbaar. Zij verschaft geen enkele zekerheid omtrent aard en toestand van het terreinoppervlak. Toch zal men in sommige gevallen met een kaartverkenning moeten volstaan, bijvoorbeeld wanneer het toekomstige landingsterrein zich nog in vijandelijke handen bevindt en de verplaatsing over grote afstand moet geschieden. Dit is het geval bij amfibische en luchtlandingsoperatiën, en soms bij rivierovergangen.

Luchtverkenning. Wanneer dit enigszins mogelijk is, zal men een kaartverkenning aanvullen met een luchtverkenning. Daarbij kan men de strip beoordelen op algemene toestand, op in- en uitvliegmogelijkheden, zowel als op aanwezigheid van natuurlijke camouflage en van gedekte naderingswegen. Een luchtverkenning geeft echter géén zekerheid omtrent de vliegveiligheid van het landingsterrein. Men zal er daarom alléén mee mogen volstaan, wanneer snelheid bij de verplaatsing geboden is.

Grondverkenning. Alleen hierbij is het mogelijk om volledige zekerheid te verkrijgen omtrent de vraag, of de toestand van het terrein werkelijk veilige starts en landingen mogelijk maakt. In vreedstijd is ze daarom verplicht, alvorens men op een terrein mag landen. Een nadeel van de

Afb. 1 Het landingsterrein bij het artillerie-schietkamp Oldebroek.

grondverkenning is, dat men daarbij niet altijd een zekere uitspraak kan doen over de in- en uitvlieg mogelijkheden. Vooral niet, wanneer deze juist tegen de limieten aanliggen. Dan spelen factoren een rol, die op de grond niet te beoordelen zijn; bv. de windval over bomen en heuvels. Ook kan men op de grond niet altijd bepalen in hoeverre de geselecteerde strip een markant punt in het terrein is. Een strip mag immers op geen enkele wijze de aandacht trekken. Hoe aantrekkelijk een landingsterrein als bij het Artillerie-Schietkamp te Oldebroek (afb. 1) ook moge zijn, *in oorlogstijd* is het volkomen ongeschikt. Door haar opvallende vorm trekt het reeds op vele kilometers afstand de aandacht van een waarnemer in de lucht. Dientengevolge zal men met een grondverkenning alleen volstaan, wanneer deze factoren geen rol spelen of wanneer een aanvullende luchtverkenning niet mogelijk is, bijvoorbeeld ten gevolge van een opgelegd vliegverbod dan wel bij een voorbereidende actie, wanneer vliegtuigen nog niet ter beschikking staan.

Gecombineerde kaart-, lucht- en grondverkenning. Dit is de meest ideale vorm voor het verkennen van landingsterreinen. Men benut de voordelen van elk afzonderlijk, en de nadelen worden steeds gecompenseerd. Aan de hand van kaart- en/of luchtfoto bepaalt men de plaatsen, waar vermoedelijk wel een geschikt terrein zal kunnen worden gevonden. Door middel van een luchtverkenning selecteert men de meest geschikte terreinen, waarna met een grondverkenning een definitieve keuze wordt gemaakt. Lucht- en grondverkenning kunnen daarbij heel goed tegelijkertijd plaats vinden. De luchtwaarnemer dirigeert dan, via de radio, de grondpatrouille voor het instellen van een nader onderzoek naar de mogelijke landingsterreinen. Deze werkmethode levert veel tijd-winst op, indien in een kleine sector verscheidene geschikte velden te vinden zijn.

Het betrekken van een nieuw landingsterrein

Hoe en wanneer men een landingsterrein in gebruik zal nemen, is afhankelijk van factoren als: de verplaatsing van het KL-onderdeel, de noodzaak om tijdens de verplaatsing beschikbaar te blijven, de toestand van de nieuwe strip, de beschikking over transportmiddelen, opgelegde beperkingen en de tactische situatie.

Het landingsterrein wordt, indien mogelijk, geheel in gereedheid gebracht vóór de aankomst van de vliegtuigen. Indien daarbij bijzondere voorzieningen moeten worden getroffen, zoals het effenen of verharderen van de landingsbanen en het verwijderen van obstakels, kan het wenselijk zijn om de vliegtuigsectie tijdelijk met enig personeel van de Koninklijke Landmacht te versterken, of zelfs om de genie assistentie te laten verlenen. Wanneer snelheid vereist is, doet men er goed aan reeds een gedeelte van de grondploeg aan de grondverkenning te laten deelnemen. Dit personeel kan dan, onmiddellijk nadat een definitieve keus is gemaakt, aanvangen met het gebruiksgereed maken van de nieuwe strip.

Veelal zal het nodig zijn om, tijdens het verplaatsen naar een nieuwe strip, de mogelijkheid tot het blijven uitvoeren van operationele vluchten open te houden. In dat geval zal slechts een deel van de stripbezetting de nieuwe strip in gereedheid kunnen brengen. Een klein deel blijft op de oude strip achter, juist voldoende om daar het uitvoeren van vluchten mogelijk te maken. Zodra men op de nieuwe strip in staat is om de bevelvoering over te nemen en de vliegtuigen te ontvangen, geeft men hiervan d.m.v. een codewoord bericht. De vliegers in de lucht voeren hun eerstvolgende landing dan uit op de nieuwe basis; het achtergebleven personeel breekt de oude strip op en komt zo snel mogelijk na. Het is duidelijk, dat in een geval als dit vliegers zowel als grondpersoneel tevoren volledig moeten zijn ingelicht over de lokatie en omtrent de route waarlangs de nieuwe strip, zowel over de grond als door de lucht, moet worden benaderd.

Het is mogelijk om de operatiën tijdens de verplaatsing te leiden uit een mobiele commandopost, zonder dat de oude strip nog wordt aangehouden. De mobiele post moet in dat geval kunnen beschikken over voldoende radioverbindingen en de tijdsduur van de verplaatsing mag niet langer zijn dan de vliegtuigen — gezien hun brandstofreserve — in de lucht kunnen blijven. Deze methode zal veelal gevolgd worden bij de opmars of bij amfibische operatiën.

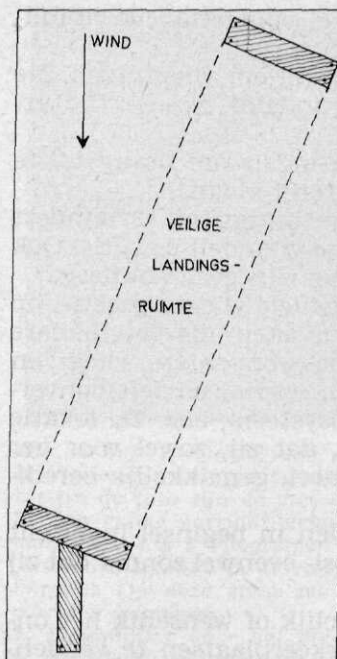
In de tweede wereldoorlog liet men Piper Cubs van LST's starten alhoewel landen hierop niet meer mogelijk was. Men trok een wissel op het succes van de landingsoperatiën in de (niet altijd gerechtvaardigde) hoop, dat een strandgedeelte in eigen handen zou zijn tegen de tijd, dat de vliegtuigjes door benzinegebrek tot landen zouden worden gedwongen. De behoefte aan luchtwaarneming prevaleerde dus boven de wens om de vliegtuigen en hun bemanningen te behouden.

Soms zal een onderdeel van de Koninklijke Landmacht zich gedurende de nacht verplaatsen. In zo'n geval gaat de grondploeg mee en maakt de strip gereed om de vliegtuigen direct na zonsopgang te kunnen ontvangen. Hoewel niet wenselijk, kan ook bij nacht worden overgevlogen. Mocht dit evenwel uit taktische overwegingen noodzakelijk blijken, dan *moet* de grondploeg *bij voldoende daglicht* de strip voor nachtlandingen in gereedheid brengen. Deze voorbereidingen bestaan uit het verwijderen of markeren van obstakels en slechte terreingedeelten, alsmede uit het uitzetten van een baanverlichting.

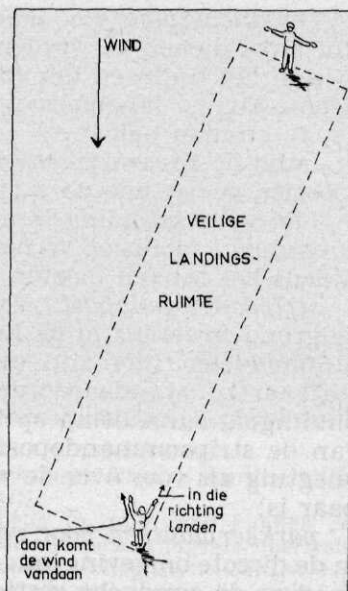
De inrichting van een landingsterrein

Een volledig geoutilleerd landingsterrein (niet te verwarren met een veel simpeler landingsplaats) voor lichte vliegtuigen omvat:

a. *één of meer landingsbanen.* Afhankelijk van de bestemming en het

Afb. 2 Baanmarkering door seinlappen of lichtgekleurde latten. De vlieger landt direct achter de T (aan de stand van het opstaande been kan hij zien met welke zijwind hij rekening moet houden). De strook tussen de T en de losliggende balk wordt hem als veilig gegarandeerd.

Afb. 3 Baanmarkering door personeel. De vlieger landt naast de man met gestrekte armen.

te verwachten gebruik van het terrein, zullen deze banen al dan niet worden verhard. Veelal is het mogelijk om een landingsterrein zó te kiezen, dat gedeelten van wegen als landingsbaan kunnen fungeren. Behalve dat deze gewoonlijk voldoende effen en draagkrachtig zijn, laten de vliegtuigbewegingen er ook geen sporen op na, hetgeen, uit camouflage-oogpunt gezien, uitermate aanlokkelijk is;

b. *baanmarkering*. Het aanbrengen van een permanente baanmarkering is uit veiligheidsoverwegingen zelden gewenst. Toch dienen de vliegers — zolang ze met een bepaalde strip niet vertrouwd zijn — aanwijzingen te ontvangen over de in gebruik zijnde baan en de lengte daarvan. Deze kunnen hen gegeven worden door vlak voor de landing, aan het begin van de baan, lappen of lichtgekleurde planken in de vorm van een T uit te leggen, waarvan de opstaande balk de windrichting en de liggende balk de drempel van de baan aangeeft. Aan het einde van de beschikbare landingsruimte legt men dan alleen een liggende balk. Deze aanwijzingen kunnen ook met armbewegingen worden gegeven (afb. 2 en 3). Direct ná de landing wordt de baanmarkering weer verwijderd of afgedekt. In vredetijd wordt uiteraard gewerkt met (semi-)permanente markeringen, die royaler van uitvoering zijn;

c. *parkeerplaatsen voor de vliegtuigen*. Enerzijds zullen deze zo veel mogelijk over het gehele terrein verspreid moeten liggen, anderzijds zal de noodzaak tot taxiën over de grond (waarbij het vliegtuig zeer kwetsbaar is en de strip de meeste kans op ontdekking biedt) van en naar de parkeerplaatsen tot een minimum dienen te zijn beperkt. Op de parkeerplaatsen moeten de vliegtuigen snel en afdoende kunnen worden gecamoufleerd. Dit laatste is veelal alleen mogelijk in bosranden. Het meest geschikt zijn bosjes met een lichte bovengroei en veel ruimte tussen de stammen. Het vliegtuig wordt dan met de staart tussen de bomen geduwd en een enkel loshangend camouflage-net is gewoonlijk reeds voldoende om het geheel aan het oog te onttrekken;

d. *benzinevulplaatsen*. Faciliteiten voor het snel vullen van de brandstoftanks dienen te worden geboden:

— aan het begin en het einde van de landingsbaan om vliegtuigen, die slechts komen landen voor het innemen van brandstof, zonder tijdverlies te kunnen helpen;

— nabij de parkeerplaatsen om de overige vliegtuigen van brandstof te voorzien gedurende de periode dat ze aan de grond staan.

Deze verspreiding van de totaal aanwezige brandstof vermindert bovendien de kans op vernietiging door één enkele vijandelijke actie. Ook tijdens het tanken moeten de vliegtuigen volledig zijn gecamoufleerd;

e. *stripcommandopost*. Van hier uit wordt de gehele vliegtuigsectie, op de grond zowel als in de lucht, geleid. Daarom moeten alle beschikbare hulpmiddelen hier zijn ondergebracht: situatie-overzichten, vlieg- en stafkaarten, standaardorders en operatiebevelen, radio- en telefoonverbindingen, aansluiting op het luchtalarmeringssysteem, enz. De lokatie van de stripcommandopost kiese men zodanig, dat zij, zowel voor per vliegtuig als voor over de weg arriverend personeel, gemakkelijk bereikbaar is;

f. *parkeerplaatsen voor voertuigen*. Deze worden in beginsel ingericht in de directe omgeving van de stripcommandopost, evenwel zonder dat zij op deze de aandacht vestigen;

g. *onderhoudsplaatsen*. Het is niet altijd mogelijk of wenselijk het onderhoud aan de vliegtuigen op de normale parkeerplaatsen te verrichten. Het is daarom aanbevelenswaard op elk landingsterrein van enige omvang één of meer afzonderlijke onderhoudsplaatsen in te richten;

h. *legeringsgebied*. Het personeel moet, indien mogelijk, op enige afstand van het eigenlijke landingsterrein worden ondergebracht. Men kiese het legeringsgebied echter zodanig, dat de verbindingsweg voldoende gezichtsdekking biedt.

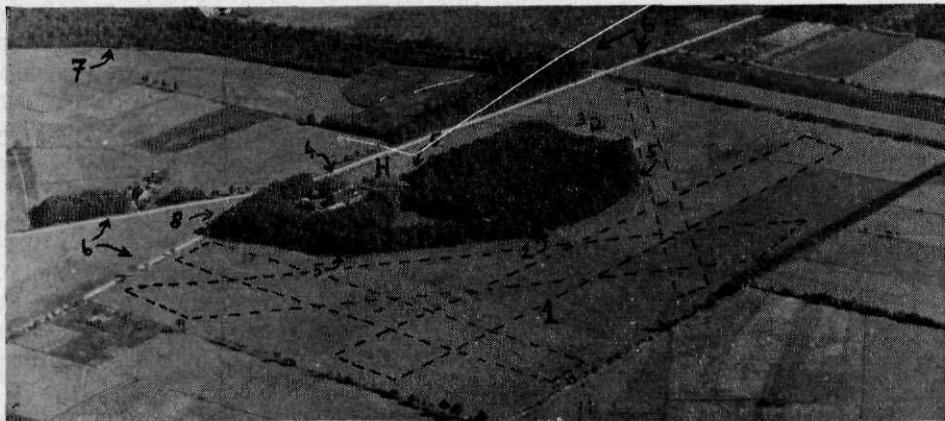
De fasen van inrichting

Uit het voorgaande is duidelijk geworden, dat het volledig inrichten van een compleet landingsterrein (afb. 4) véél omvat. Het is onmogelijk om dwingend voor te schrijven in welke volgorde dit moet geschieden, aangezien de plaatselijke omstandigheden een grote rol spelen. Van de hierna genoemde fasen dienen echter de eerste drie steeds prioriteit te hebben.

a. *Het onmiddellijk tot stand brengen van radioverbindingen* met het hogere en het te steunen onderdeel, met de vliegtuigen en met de commandant van de vliegtuigsectie, zolang deze zich nog niet ter plaatse bevindt. Zodra dit is geschied — *of wanneer radioverbindingen niet mogelijk zijn* — legt men lijnverbindingen aan (voor de vliegtuigen mag hierop een uitzondering worden gemaakt).

b. *Het verzekeren van de veiligheid van de strip*. Vooral als het gebied nog kortelings door de vijand was bezet, moet het nauwkeurig worden onderzocht op de aanwezigheid van mijnen en valstrikken. Bovendien zoeke men onmiddellijk contact met het meest nabij gelegen onderdeel om hiermee, desnoods tijdelijk, de nabijverdediging te coördineren.

c. *Het vrijmaken van een landingsbaan* en het bepalen van de plaatsen waar stripcommandopost, benzinevulplaatsen, parkeerplaatsen en andere noodzakelijke onderdelen en installaties van het landingsterrein zullen komen.

Afb. 4 Een voorbeeld van een voor ons polderland vrij ideale strip.

1. Weilanden waarop banen in verschillende windrichtingen kunnen worden uitgezet (in de foto zijn er met stippellijnen vier geschetst).
 2. Een ruime corridor geheel door bomen overkoepeld. In deze gang kunnen gemakkelijk 4 à 5 vliegtuigen worden gereden; aanvullende camouflage is overbodig (uiteeraard kunnen in de randen van het gehele boscomplex vliegtuigen worden verborgen). Op deze strip zal men het onderhoud aan de vliegtuigen in genoemde corridor uitvoeren.
 3. Boscomplex voor het verdekt opstellen van verschillende installaties.
 4. Boerderij, te gebruiken als commandopost. Gemakkelijk te bereiken, zowel van de wegen als van de strip uit.
 5. Benzinevulplaatsen.
 6. Voldoende aan- en afvoerwegen.
 7. Legeringsgebied.
 8. Parkeerplaats voor bezoekende voertuigen.
- H. Helikopter-landingsplaats.

d. *Het verzorgen van gezichts- en (zo mogelijk) vuurdekking* van materieel en installaties, zodra dit op de strip arriveert c.q. wordt opgesteld.

e. *Het bepalen en markeren van een verkeerscircuit*, op en rond het landingsterrein en van de aan- en afvoerroutes. Zonodig worden richtingwijzers geplaatst.

f. *Het vervolmaken van het landingsterrein*. Zolang men een strip gebruikt, gaat men door met het ontwikkelen en verbeteren ervan. Wanneer dit mogelijk is, zonder in strijd te komen met camouflage-doctrines, verhardt men de banen en maakt men ze steeds beter geschikt voor dag- én nachtoperatiën. Ter bescherming van de vliegtuigen worden de parkeerplaatsen met scherfwallen omringd. De installaties worden ingegraven; voor het personeel maakt men veilige onderkomens, die tevens tegen weersinvloeden bescherming kunnen bieden. Vanzelfsprekend moet bij dit alles steeds de camouflage van de strip scherp in het oog worden gehouden. Zeker wanneer men van verdorrend materiaal gebruik maakt, is regelmatige inspectie — ook en vooral van de lucht uit — noodzakelijk.

De verdediging van het landingsterrein

De actieve verdediging kan gewoonlijk zelden een volledige bescherming van de strip garanderen. Daarom zal veel aandacht moeten worden besteed aan de passieve vorm. Reeds bij het inrichten van de strip moet hiermee rekening worden gehouden. Het landingsterrein dient een maximale bescherming tegen waarneming en vijandelijk vuur te bieden. Eén manier om dit te bewerkstelligen is het selecteren van een

veld, dat in een terreinplooi is gelegen. Een andere, om gedeelten van wegen (kruispunten!) als landingsbanen te gebruiken. Zij wekken het minste een associatie met landingsterreinen op, hetgeen uiteraard een winstpunt is. Aan het camouflageplan dient de grootst mogelijke zorg te worden besteed; op de uitvoering ervan moet scherp toezicht worden gehouden. Het betrokken personeel moet alle beginselen van camoufleren kennen en volkomen doordrongen zijn van de noodzaak ervan.

Men verspreide de verschillende opstellingen zoveel als mogelijk is, zonder dat daarbij al te zeer de werkzaamheden mogen worden gehinderd of een effectieve verdediging onmogelijk wordt gemaakt. De manier van aan- en uitvliegen moet erop zijn gericht de ontdekking van het landingsterrein te voorkomen. Hiertoe gebruike men de contouren van het aardoppervlak; door laag te vliegen achter obstakels in het terrein zal men niet gemakkelijk worden waargenomen.

Ontdekking en vernieling van de strip blijven desondanks te verwachten. Men verkenne daarom in de directe omgeving een alternatieve strip, die zóver moet worden ingericht, dat met weinig tijdverlies de operatiën van daar uit kunnen worden voortgezet, indien dat nodig wordt.

Slotbeschouwing

Het lichte vliegtuig is maar een klein onderdeel van onze krijgsmacht. Het kan daaraan evenwel vele onschatbare diensten bewijzen, mits aan al zijn facetten aandacht wordt besteed. Ook en vooral aan het inrichten van en het werken op geïmproviseerde landingsterreinen onder taktische omstandigheden. Reeds in vredetijd moet men zich hiermee vertrouwd maken. Het opdoen van ervaring in oorlogstijd zal een te kostbare methode blijken te zijn.

Reeds nu moeten squadrons lichte vliegtuigen, of althans grote delen daarvan, zich bij veronderstelde taktische toestanden te velde oefenen. Het personeel moet leren onder primitieve omstandigheden te werken. Zeker voor het grondpersoneel moet camoufleren een tweede natuur zijn. Wat hun wordt bijgebracht tijdens de algemene basisopleiding is beslist onvoldoende. Voortdurend zoeken men naar vereenvoudiging en verbetering van de methodes voor het camoufleren van vliegtuigen. Vooral de helikopter is door het glanzend oppervlak van de cockpit en door de strakke lijnen van rotor en staartboom een moeilijk te verbergen object. Zeker indien men stelt, dat hij — ondanks de camouflage — onmiddellijk vlieggereed moet staan.

Het is eveneens noodzakelijk om de graad van geoefendheid in het plotseling verplaatsen van volledig te velde geïnstalleerde eenheden op te voeren en dan zodanig, dat de uitvoering van de opdrachten er geen merkbare last van ondervindt. Het personeel, dat op een strip werkzaam is, moet voorts geoefend zijn in het gebruik van de meest gangbare wapens, zoals: karabijn, machinepistool, mitrailleur .50, raketwerper 3½ inch, en in de opsporing en demontage van valstrikken en mijnen.

Ook de landmachtonderdelen moeten in het gebruik van, en het werken met lichte vliegtuigen zoveel mogelijk de realiteit benaderen. Het getuigt van weinig werkelijkheidszin de eigen onderdelen onder oorlogsomstandigheden te oefenen, zonder daarbij de vliegtuigsecties te betrekken. Vredesbepalingen t.a.v. vliegveiligheid moge inderdaad veelal hinderend werken, zij maken het benaderen van een oorlogstoestand zeker niet onmogelijk.

Meningen van anderen

MOGELIJKHEDEN VOOR HET MASSEREN VAN VUUR VAN DE PELOTONS MORTIEREN 81 MM IN HET Bataljon INFANTERIE

Met zijn artikel in het april nummer van De Militaire Spectator heeft 1e Lnt Z o n d a g mogelijk velen op een dwaalspoor gebracht. Hij heeft met zijn artikel slechts aangetoond, dat met behulp van een aantal technische voorzieningen, extra te nemen maatregelen e.d. (blz. 218 en 222) het masseren van vuren van de mortieren 81 mm der tirailleurcompagniën mogelijk wordt.

Voorstanders van het masseren van vuur, zoals schrijver, zijn naar mijn mening op de verkeerde weg. Indien zij ernaar streven de bataljonscommandant meer zeggenschap te geven t.a.v. het gebruik en de inzet van de mortieren 81 mm, dienen zij een *organisatiewijziging* voor te stellen, waardoor vele van de eerder genoemde technische voorzieningen komen te vervallen. Er zou een mortiercompagnie kunnen worden gevormd met één peloton mortieren 4.2 inch en een aantal pelotons mortieren 81 mm. De bataljonscommandant kan dan in *elke* situatie over de vuren van deze compagnie beschikken.

Thans is de situatie echter zodanig, dat dit *niet* het geval is. Iedere commandant van een tirailleurcompagnie beschikt over een peloton mortieren 81 mm. Deze commandant heeft deze wapens gekregen om in staat te zijn opdrachten uit te voeren. Evenmin als het aan te bevelen is de mortieren 4.2 inch op gevechtsgroep- of divisieniveau te bundelen, verdient het aanbeveling dit te doen met de mortieren 81 mm op bataljonsniveau. Ik moge de aandacht vestigen op een aantal zwakke punten in genoemd artikel.

De aanhef is te zwak en daardoor misleidend. Nadruk dient te worden gelegd op het feit, dat de mortieren 81 mm *compagnieswapens* zijn en dat in voorkomend geval de bataljonscommandant opdrachten zal geven aan de betrokken compagniescommandant en niet aan de commandant van het mortierpeloton.

Verdediging

Het voorbeeld van een steunpunt, als aangegeven in afb. 1 en 2, is niet gelukkig gekozen, aangezien wij hier te maken hebben met een steunpunt, dat geheel door de vijand is omspoeld (een aanval uit *elke* richting is dus mogelijk). Beter is het, het voorbeeld te gebruiken uit het artikel van de Kapiteins Oliemans en Toorop, „*Souplesse in de verdediging*”, waarbij twee of drie compagniën vóór zijn opgesteld en de andere compagnie(ën) daarachter.

Bij het opbouwen van de verdediging dient de bataljonscommandant duidelijk na te gaan, waar hij het zwaartepunt zal leggen. Hij kan hiervoor beschikken over de stormvuren van de mitrailleurs van het mitrailleurpeloton, de stormvuren van de mortieren 4.2 inch en de eventuele toegewezen stormvuren van de artillerie. De tirailleurcompagniescommandanten vullen *in hun vak* eventuele openingen op met de stormvuren van de mortieren 81 mm.

Een stormvuur is een vuur, dat onder elke omstandigheid, desgevraagd moet kunnen worden afgegeven. Het heeft dus prioriteit. Een wapen met een stormvuurtaak, dat bezig is een ander vuur af te geven, moet op oproep van de eenheid, die door het stormvuur wordt beschermd, het afgeven van dat andere vuur staken en onmiddellijk overgaan tot het afgeven van het stormvuur.

Door de grondplaten van de mortieren 81 mm te verplaatsen, zodat vuur in een ander vak kan worden afgegeven, worden *alle* gegevens, verkregen uit registratie enz., in het eigen vak waardeloos, dus ook de gegevens van de stormvuren. Het duurt 6—10 minuten, voordat een goed geoefend peloton deze gegevens weer kan gebruiken (dus weer is ingeschoten). Het gevolg hiervan is, dat het stormvuur *niet meer onmiddellijk* kan worden afgegeven, zodat het geven van prioriteit aan stormvuren zinloos zou zijn.

Wanneer nu een compagniescommandant de stormvuren van zijn eigen wapens nodig heeft, kan hij deze niet — in ieder geval niet op tijd — krijgen, omdat de gegevens niet meer te gebruiken zijn. Dit is voor het organiseren van een goede verdediging in het betrokken compagniesvak en voor het gehele bataljon, niet te accepteren.

Voor wat betreft het leiden van de vuren moge worden opgemerkt, dat het zeer moeilijk is om slechts één peloton te laten inschieten op een bepaald doel en met die

gegevens alle andere mortieren in te zetten. Door de zeer verspreide opstelling van de pelotons, zal ieder betrokken peloton op een doel moeten inschieten, alvorens vuur kan worden afgegeven.

Schrijver merkt op (blz. 219) dat de pelotons mortieren 81 mm normaal hun *eigen* taak zullen verrichten, wanneer de bataljonscommandant het masseren niet nodig acht. Wel wil hij, voor het geval de noodzaak alsnog mocht ontstaan, munitie dumpen, welke munitie alleen voor gemasseerd vuur mag worden gebruikt. Hoe denkt schrijver dit te verwezenlijken, wanneer alleen reeds de munitie, benodigd voor een stormvuur van 10 min, bestaat uit 120 s/w? Het steunpunt is, met al zijn munitie, nu al een vulkaan. Deze extra voorraad zal het gevaar slechts vergroten.

Aanval

Teneinde verwarring dienaangaande te voorkomen, wordt opgemerkt, dat het aanvalsvak van een bataljon infanterie tot 1500 meter breed kan zijn. De 800 meter van schrijver zijn dus wel aan de lage kant. Overigens moge ik volstaan met te verwijzen naar het gestelde in Meningen van anderen (zelfde M.S. blz. 224), waarin de Majoor der Grenadiers, D. C. V o o r e n bij zijn reactie op het artikel van Kolonel B o u m a n een andere methode bepleit om toch de pelotons mortieren 81 mm van de reservecompagniën de aanval van de voorcompagniën te laten steunen. Het komt mij voor, dat ook de schrijver van het artikel „Het masseren van vuren enz”, zal inzien, dat de door Majoor V o o r e n besproken methode:

- a. eenvoudiger is;
- b. veelal doeltreffender zal zijn;
- c. vaker zal kunnen worden toegepast.

Tot slot moge ik wijzen op de m.i. gevaarlijke uitlating in het einde van het artikel waarin schrijver stelt, dat de compagniescommandant in de mortieren een wapen heeft, dat tot meer in staat is, dan alleen vuren af te geven in het eigen compagniesvak. Dit is het geval met meer wapens; ook de tlv 57 mm kan vuren afgeven buiten eigen compagniesvak, maar dat is toch ook geen argument om de vuren ervan te masseren onder controle van de bataljonscommandant?

Beschouw de taak van de tirailleurcompagnie, en overweeg eerst of andere, mis-schien eenvoudiger en doeltreffender methoden kunnen worden toegepast, alvorens over te gaan tot de in het artikel genoemde mogelijkheid.

S. K. EIJSENGA, Kapitein der Infanterie.

HOGERE STAVEN IN DE TAKTISCHE ATOOMOORLOG

Algemeen

Wij willen beginnen met het toe te juichen, dat in het betoog van de Majoor van de Generale Staf J. D. B a c k e r (M.S. mei 1958, blz. 243) het verbindingsaspect zo terdege en gefundeerd mede in beschouwing is genomen; dit werd in het verleden wel eens vergeten. Wij hopen dan ook, dat de schrijver dit commentaar niet zal aanmerken als kritiek op zijn artikel, doch meer als het weergeven van enkele aanvullende gedachten, die kunnen bijdragen tot het verbreden van de discussiebasis, waarbij wij in alle opzichten het kernpunt van de analyse — de oplossing niet te zoeken in een steeds verdergaande interne spreiding — onderschrijven.

Organisatie.

Bij het bespreken van de nieuwe Nederlandse organisaties van de staven der grote eenheden vat de schrijver, onder het hoofd „hergroepering”, zowel het onderbrengen van enkele speciale stafsecties in de organisatie van een nevenschikt lichaam (ststcie — admcentr), als het onderbrengen van andere speciale stafsecties in de organisatie van een uitvoerend orgaan samen. Voor wat betreft dit laatste mogen wij als voorbeeld noemen, de sectie verbindingsdienst die vroeger was opgenomen in de staven van divisie en legerkorps, doch thans deel uitmaakt van de organisatie van de verbindingscomponent van de grote eenheid. Indien wij hierbij spreken van een „hergroepering” wordt wel bijzonder snel heen gestapt over een belangrijke organisatiewijziging, een wijziging die nl. andere verhoudingen schept in de commandostructuur, veroorzaakt door de overgang van de staforganisatie naar de functionele organisatie t.a.v. de hier in het geding zijnde commandofuncties. In de staf

organisatie behoudt de commandant zich alle bevoegdheden voor, met betrekking tot de vervulling van een bepaalde functie. Hij laat zich hierbij echter — gedwongen door de omvang van de hieraan verbonden werkzaamheden — bijstaan door een aantal lieden, tezamen vormend de speciale stafsectie (onder functie verstaan wij in dit verband: „alle werkzaamheden die moeten worden verricht”; voor een staffunctie komt dit derhalve neer op het aangeven van het beleid, of zo men wil het ontwerpen van plannen). Het hoofd van deze speciale stafsectie draagt naar buiten geen enkele verantwoordelijkheid. De verantwoording berust uitsluitend bij de commandant. In het functionele systeem, heeft de commandant de functie organisatorisch geheel gedelegeerd aan de commandant van het overeenkomstige uitvoerende orgaan. Deze commandant is in alle opzichten verantwoordelijk, ook voor het vervullen van de gedelegeerde functie. De commandostructuur is hierdoor wel bijzonder eenvoudig. Vage en niet te definiëren concepties als „operational control” zijn geheel overbodig; de verantwoordelijkheden liggen vast in de hiërarchieke verhoudingen. Planning en uitvoering liggen in één hand, waardoor de kans op duplicering van werkzaamheden is voorkomen, extra (overbodige) schakels zijn vermeden en derhalve kan sneller tot resultaten worden gekomen. Wil men echter deze voordelen tot zijn recht doen komen, dan dient de commandant, aan wie de planningsfunctie is gedelegeerd, ook slechts te beschikken over één staf, die hem zowel bij de planning als bij de uitvoering behulpzaam is. Indien nu in de samenstelling van de staf toch een afzonderlijk element is opgenomen om werkzaamheden te kunnen verrichten in de cp van de hogere eenheid dan heeft dit uitsluitend de bedoeling een liaison te kunnen uitschuiven zodra de taktische situatie en/of de onderlinge afstand dit noodzakelijk maken. Het betekent bepaald niet, dat dit element dezelfde planningsfunctie vervult als de oude speciale stafsectie doch nu t.b.v. de nieuwe commandant; hierdoor zouden immers de gezochte voordelen geheel teloor gaan. Welke werkzaamheden nu wel door dit element moeten worden vervuld is geheel afhankelijk van de taktische of verzorgingssituatie en de aard van de betrokken eenheid.

Verbindingen en stafdienst

1. De verspreidingsfactor

Schrijver merkt op dat de noodzaak tot een splitsing van de cp voornamelijk wordt veroorzaakt door het verbindingscentrum (groot, moeilijk te maskeren en door radioverkeer te peilen). Dit is ongetwijfeld juist. Wij zouden hierbij echter willen opmerken, dat de apparatuur wel zeer eenzijdig als boosdoener wordt aangemerkt; de gebruikers van de verbindingsmiddelen zijn op zijn minst even grote zondaren. In het moderne gevecht zal de EOv een belangrijke plaats innemen (zie hieromtrent de reeds vorig jaar in dit blad gepubliceerde artikelen). Welnu, één van de meest eenvoudige middelen waarvan de EOv zich bedient is het afluisteren van het berichtenverkeer. Hoewel door de schrijver de berichtenveiligheid even werd aangestipt, hadden wij toch gaarne dit belangrijke punt wat meer aandacht willen geven, aangezien een onjuist gebruik van de verbindingsmiddelen alle overige beveiligingsmaatregelen in korte tijd teniet doet. Dit klemt te meer daar de schrijver zelf voorstelt op divisieniveau de drie belangrijkste radiostations op te stellen in de onmiddellijke omgeving van het operatief centrum nl.: het divconet nr 3, het lkonet en het divverknet, netten waarop de vijand bij voorkeur zal inluisteren.

2. De afstand operatie centrum-verbindingsgebied bij een divisie

a. Lijnverbindingen

Een onderlinge afstand van 3 km tussen verbindingsgebied en operatief centrum betekent het aanleggen van een bundel lijnen, hetgeen de mobiliteit van de staf als geheel niet ten goede komt. Het hiermee gepaard gaande tijdverlies bij het inrichten van een nieuwe cp (veelvuldige verplaatsingen) is naar onze mening niet te verantwoorden, doch ook niet noodzakelijk. De divisie beschikt bovendien thans niet over veldsterkabel (meer-aderige kabel) van voldoende lengte om deze afstand snel te overbruggen. Extra indeling van dit materieel strookt weer niet met het streven naar beperking van het aantal en de aard van de uitrustingsstukken, waarmee de vicieuze cirkel is gesloten.

b. Radioverbindingen

Schrijver vermeldt, dat een aantal radiostations — vanwege het onmiddellijk belang — noodgedwongen in de omgeving van het operatief centrum zal moeten worden opgesteld en noemt drie toestellen met name. Dit aantal zal echter moeten worden vermeerderd en wel met de volgende toestellen:

- het toestel van de DA tbv het VSCC;
- het AM toestel, dat zich tezamen met het FM toestel van divconet nr 3 in één auto bevindt;
- de tentacle;
- het ACT tbv de ALO.

Het plaatsen van deze toestellen in het vbdgebied is onmogelijk daar de afstand van 3 km niet kan overbruggen. De waarde van de voorgestelde splitsing gaat hierdoor wel in belangrijke mate achteruit.

c. BK/Discentr

De afstand van 3 km geeft wel een zeer grote vertraging in de verwerking van het berichtenverkeer binnen de staf. Wij menen te moeten betwijfelen, dat bij oefeningen reeds zou zijn gebleken dat de vereiste snelheid van het berichtenverkeer en derhalve een goede stafdienst ondanks de 3 km afstand blijft gehandhaafd. Naar onze mening is het tegendeel het geval. Er kunnen nu eenmaal niet à la minute ordonnansen af en aan rijden tussen de beide geprojecteerde gebieden. De normale overbrengingstijd van berichten bij oefeningen is zonder de 3 km waarlijk reeds lang genoeg. Een en ander moge blijken uit het feit, dat bij vrijwel alle oefeningen de voorrang te hoog wordt opgevoerd.

Verplaatsingen

Komt uit het voorgaande reeds naar voren dat wij — althans v.w.b. de divisie — geen voorstanders zijn van een opstelling van een (div) cp in twee gescheiden delen op een onderlinge afstand van ca. 3 km, met recht kan dan de vraag worden gesteld: „Welke oplossing dan”?

Welnu, de schrijver geeft reeds zelf een indicatie t.a.v. de mogelijkheid die wij als de meest wenselijke beschouwen, nl. een veelvuldige verplaatsing. Wil men echter deze veelvuldige verplaatsing zien als een methode waarmee een maximale beveiliging is te verkrijgen, dan dient aan twee voorwaarden te worden voldaan:

— de tijd, waarover de vijand kan beschikken om maatregelen te nemen om een eenmaal ontdekte cp uit te schakelen, dient zo kort mogelijk te zijn. De door schrijver gestelde norm van eenmaal per 36 à 48 uur is dan ook voor onze oplossing te hoog. Deze tijd mag niet meer bedragen dan 24 uur;

— de omvang van het werkelijk te verplaatsen gedeelte moet zo gering mogelijk zijn, m.a.w. het voor de onmiddellijke commandovoering niet benodigde personeel en materieel moet buiten de cp worden opgesteld. Eerder gaven wij reeds aan, dat het afzonderen van het vbdcentr o.i. niet uitvoerbaar is. Wij zouden echter wel al het niet werkend personeel willen onderbrengen in het gebied van de stafcompagnie, welk gebied wij inderdaad tov de cp — ook voor zwaardere A-wapens — op een veilige afstand kunnen opstellen. De verplaatsingen van het gebied van de stafcompagnie behoeven geen gelijke tred te houden met die van de cp.

K. F. M. VAN RHEENEN, Majoor van de Verbindingdienst.
G. MENSINK, Majoor van de Generale Staf.

Antwoord op meningen van anderen

MOGELIJKHEDEN VOOR HET MASSEREN VAN VUUR VAN DE PELOTONS MORTIEREN 81 MM IN HET BATALJON INFANTERIE

Naar aanleiding van het door Kapitein S. K. Eij s e n g a over bovengenoemd artikel gestelde moge ik het volgende opmerken.

— Inderdaad volgt uit de opzet van de organisatie, dat de mortieren van 81 mm bedoeld zijn om de *compagniescommandant* in staat te stellen zijn opdrachten uit te voeren. Ik heb dit, gezien mijn inleiding, ook niet willen bestrijden. Het artikel dient echter voornamelijk ter weerlegging van hen, die *ontkennen*, dat het masseren van al het mortiervuur van het bataljon infanterie *mogelijk* is.

Overigens is het weinig doeltreffend indien de mortieren van 81 mm van de reservecompagnie(ën), hetzij in de verdediging, hetzij in de aanval, niet worden gebruikt om het vuur in front te versterken. In beide gevallen kan de reserve varië-

ren van één tot drie compagnieën, hetgeen dus inhoudt, dat één tot drie pelotons mortieren van 81 mm het vuur in front kunnen versterken, eventueel nog aangevuld met het vuur van het peloton mortieren van 4.2.

— Om dit nu in voorkomend geval te coördineren, moet één man met de leiding worden belast, waarbij C-peloton mortieren van 4.2 de meest geschikte functionaris is, die zijn opdrachten dan rechtstreeks krijgt van de bataljonscommandant, of namens deze van het vsc.

Verdediging

— Of wij nu de verdediging voeren met twee of drie compagniën voor en twee of een in reserve, of dat wij een randverdediging innemen, doet niets af aan het beginsel, zoals dat is behandeld. Sterker nog, als van huis uit een of meer compagniën als reserve worden gebruikt, zal men van te voren nauwkeurig de vuurversterkende taak der mortieren dier compagnie(ën) kunnen bepalen. Ik moge hierbij opmerken, dat reservecompagniën in de verdediging geen stormvuren afgeven met hun compagnieswapenen.

— Voor wat betreft de stormvuren van de compagniën in voorste lijn het volgende. Indien de mogelijkheid bestaat, dat een compagnie een stormvuur af moet geven, is het al te laat om nog te masseren. Dit moeten wij zien als te gebeuren in een eerder stadium van de verdediging.

— Wat de nauwkeurigheid van het gemasseerde vuur aangaat, dit is niet van doorslaggevend belang, aangezien een doel waarop alle, of een groot gedeelte van het beschikbare vuur wordt geconcentreerd, een grote oppervlakte zal beslaan.

— Het dumpen van extra munitie lijkt mij geen bezwaar, omdat enerzijds het aantal te reserveren granaten veel kleiner is dan voor een stormvuur vereist is, anderzijds, zoals Kapitein Eij s e n g a reeds opmerkt, het steunpunt toch al een vulkaan is.

Aanval

— Zoals afb. 3 van mijn artikel aantoont, is een aanvalsvak van maximaal 1500 meter breedte in het geheel geen bezwaar voor de beschreven methode.

— De methode, aangegeven door Majoor V o o r e n, is inderdaad eenvoudiger, maar heeft slechts tot resultaat het masseren van het vuur van twee pelotons en niet van vijf, waardoor dus juist de doeltreffendheid *minder* zal zijn, hoewel zij altijd zal kunnen worden toegepast.

— De tlv 57 mm is een wapen, dat met grote juistheid kleine doelen kan bevuren d.m.v. direct gericht vuur. Deze eigenschap maakt het ongeschikt om het op hoger niveau te bundelen, in tegenstelling tot de mortieren, die met een betrekkelijke nauwkeurigheid oppervlakte doelen bevuren, bij voorkeur met indirecte richting.

In dit verband zou ik willen wijzen op twee belangrijke principes van de vuursteun, namelijk *eenhoofdige leiding* en *concentratie van krachten*.

F. A. ZONDAG, 1e Luitenant der Infanterie.

HOGERE STAVEN IN DE TAKTISCHE ATOOMOORLOG

Voor het commentaar van de Majors V a n R h e e n e n en M e n s i n k ben ik voor zover het een aanvulling op mijn artikel vormt zeer erkentelijk. De in het commentaar opgenomen beschouwing betreffende het overgaan van de Staforganisatie op de functionele organisatie zal de lezer meer inzicht hebben verschaft in de thans ontstane situatie. Het feit blijft bestaan dat voor een beschouwing over de grootte van de staven de functionele organisatie resulteert in een kleinere staf. Een volledig doorgevoerde functionele organisatie zal het in discussie zijnde probleem aanzienlijk vereenvoudigen. De mening dat indien in de staf toch een afzonderlijk specialistisch element moet worden opgenomen dit element slechts als liaison werkzaam zal zijn kan ik geheel onderschrijven.

Kwam ik in mijn artikel tot de conclusie dat de verspreiding van een commandopost niet verder mocht gaan dan tot *twee* delen, commentators achten — althans voor de divisiecommandopost — op verbindingstechnische gronden zelfs dit reeds bezwaarlijk. Tot een dergelijke conclusie komt ook Kapitein L. M. D u i v e r m a n in zijn elders in dit nummer opgenomen artikel „*Verbindingen in de taktische atoomoorlog*”. Inderdaad maakt de afwezigheid van meeraderige kabel bij de divisie de overbrugging van de afstand tussen operatief centrum en verbindinggebied zeer moeilijk. Uitrusting van de div bed cie met deze kabel zou tot meer personeel en materieel leiden hetgeen in strijd zou zijn met onze aanname dat uitgegaan moet

worden van de bestaande organisatie en uitrusting. Als oplossing wordt een veelvuldige verplaatsing van de cp gezien waarbij de Majoors Van Rheenen en Mensink denken aan de verplaatsing van de divisiecommandopost, iedere 24 uur en de kaptitein Duiverman telkens na 16—18 uur. Indien deze oplossing gezien de tactische omstandigheden mogelijk is en indien zij ook verbindings-technisch te verwezenlijken is dan verdient zij inderdaad de voorkeur. Tactisch zal een dergelijke verplaatsing in de aanval bijna steeds noodzakelijk en ook mogelijk zijn. In de verdediging zal het echter lang niet altijd mogelijk zijn om steeds weer een geschikte locatie te vinden. Verbindingstechnisch acht ik de veelvuldige verplaatsing pas reëler indien de verbindingswerkzaamheden ten gevolge van de verplaatsing minder nadelen in tijd en inspanning kosten dan die, nodig om de verbindingen van een verspreid opgestelde commandopost tot stand te brengen en te onderhouden. In aanmerking moet worden genomen, dat er in de verdediging meer tijd voor het leggen van lijnverbindingen beschikbaar zal zijn.

In dit verband wil ik er echter op wijzen dat de door de Kapt. Duiverman gebezigde term „reservecommandopost” tot misverstand aanleiding zou kunnen geven. Het gaat hier immers om het — met enig stafpersoneel aangevulde — noodverbindingscentrum dat reeds in bedrijf is voor het onderhouden van noodzakelijke artillerieverbindingen. Van een werkelijke reserve aan verbindingen is bij de indiv dus geen sprake.

Voor het geval men aangewezen is op een verspreid opgestelde divisiecommandopost zal de beste oplossing zijn dat het BK tussen verbindingsgebied en operatief centrum wordt opgesteld. Ook de radio-apparatuur die boven de door mij genoemde toestellen bij het operatief centrum noodzakelijk worden geacht zal in de richting van het operatief centrum moeten worden verplaatst doch steeds zo ver van dit centrum verwijderd moeten blijven als verbindingstechnisch maar enigszins mogelijk is.

Deze afstand wordt onder andere bepaald door het bereik van de afstandsbedieningsapparatuur. Moge voor de divisiecommandant een veelvuldige verplaatsing wellicht verkieslijker zijn dan het verspreid opstellen van de cp, voor het legerkorps wijzen alle factoren er toch op dat de verspreide opstelling de oplossing is. Mondelinge reacties op mijn artikel van de zijde van 1 Lk en het door Kapitein Duiverman gestelde sterken mij in deze mening. Het gegeven commentaar en het eerder vermelde artikel geven mij echter wel aanleiding om de eerste zinsnede van de onder pt 3 van mijn artikel gestelde conclusies te doen luiden:

De kwetsbaarheid van een commandopost kan aanzienlijk worden verminderd door veelvuldige verplaatsing dan wel door een verspreide opstelling.

Bij de huidige organisatie is een verspreiding in slechts twee — op beperkte afstand van elkaar gelegen — delen mogelijk. Bij de divisiecommandopost zal indien de tactische omstandigheden zulks gedogen aan verplaatsing om verbindingstechnische redenen de voorkeur moeten worden gegeven. Bij het legerkorps zullen de verbindingstechnische bezwaren tegen verspreiding zich minder doen gelden.

Hopelijk heeft de discussie van het probleem enkele positieve punten voor enkele vaste regels opgeleverd. Hoewel uiteraard iedere commandant of chefstaf zijn staf naar eigen inzichten zal dirigeren zal zulks toch steeds moeten geschieden binnen het raam van een algemene geldende doctrine.

J. D. BACKER, Majoor van de Generale Staf.

RUTS' TIMMERFABRIEKEN - ROTTERDAM

Wijnhaven 69 - Telefoon 129924-44212

VOEDZAAM
VERFRISSEND
GEZOND
MELKINRICHTING - MENKEN - WASSENAAR